

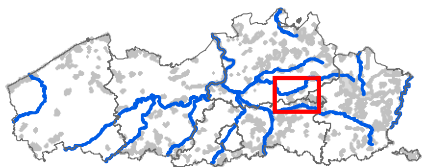
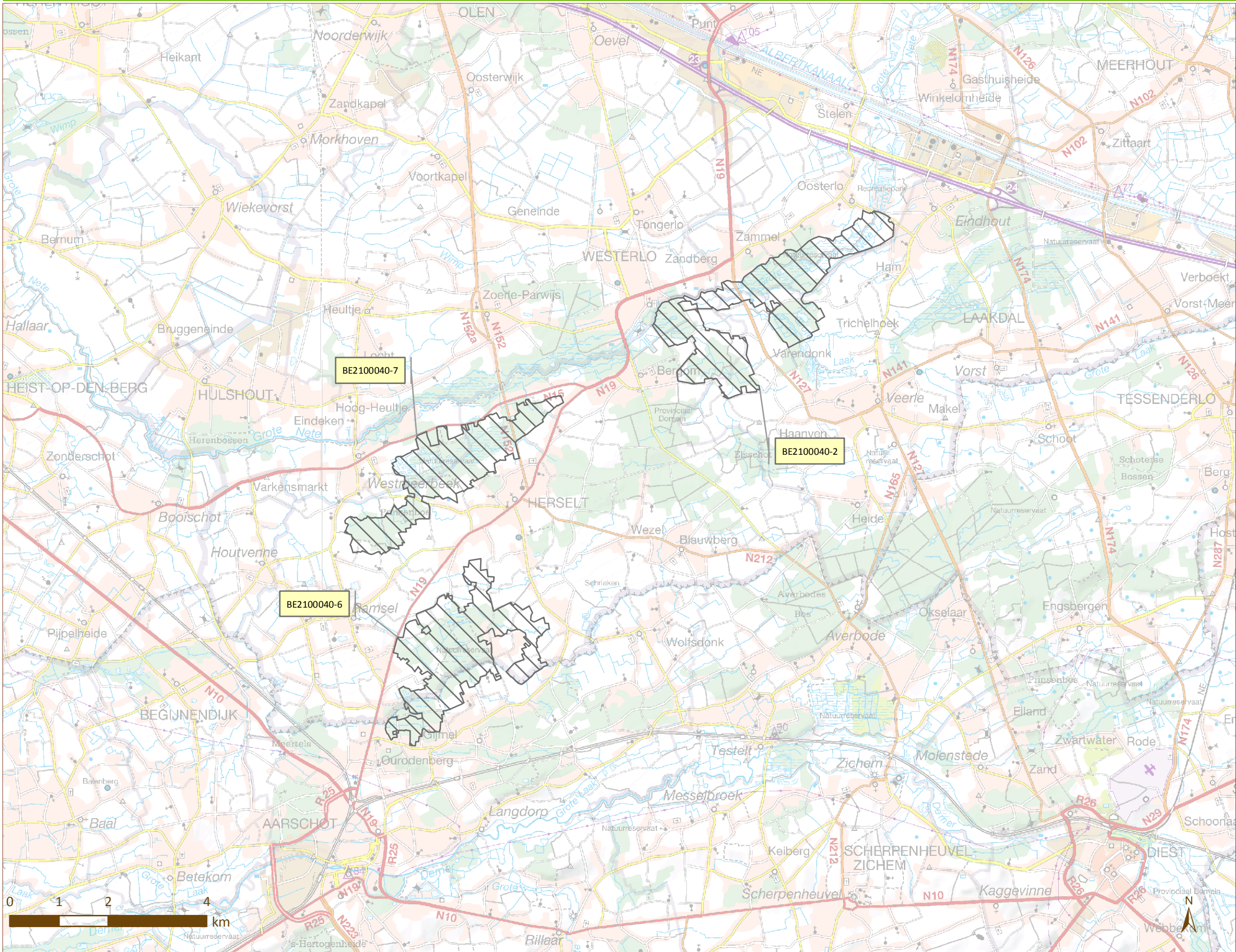
BE2100040 - Bovenloop van de Grote Nete met Zammelsbroek, Langdonken en Goor

Managementplan Natura 2000 1.0

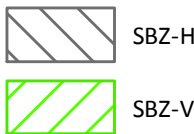
Statuut document:	Informatief document
Auteur:	Agentschap voor Natuur en Bos
Datum:	19/12/2014
Documentnummer:	Natura2000_0000322

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

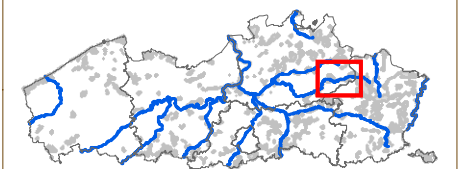
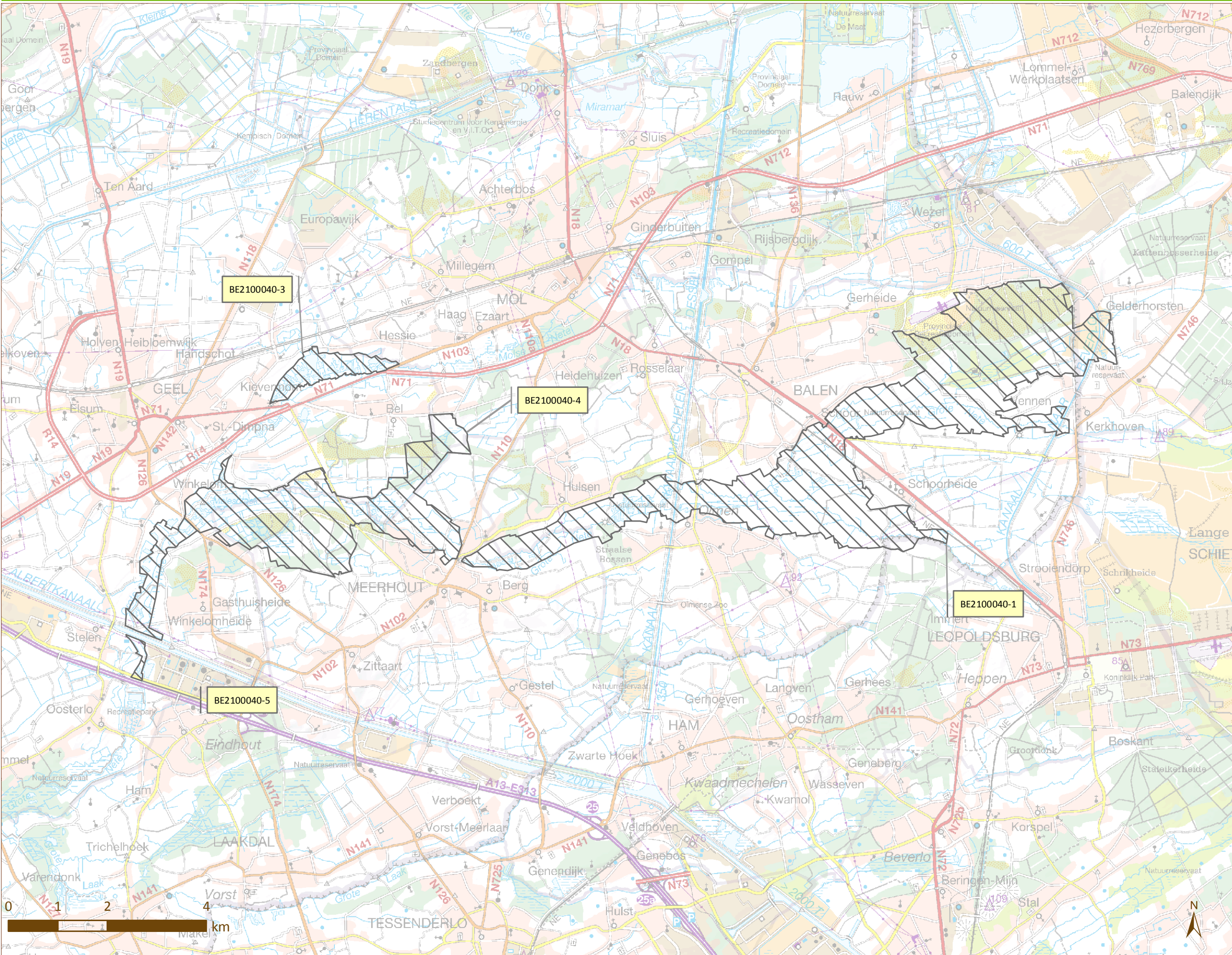
Legende

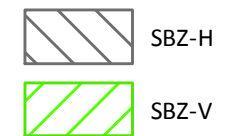
Situering van de deelgebieden
van de Habitatrictlijn

Vlaanderen
is natuur

Legende

Situering van de deelgebieden
van de Habitatrictlijn

Vlaanderen
is natuur

Inhoudstafel

1. Inleiding

2. Taakstelling

2.1 Doelstellingen voor de speciale beschermingszone

2.2 Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

2.3 Gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering

3 Openstaande taakstelling

3.1 Habitats

3.2 Soorten

4 Overzicht van de prioritaire inspanningen

4.1 Inspanningsmatrix

5 Taakstelling inzake de verbetering van het natuurlijk milieu

6 Richtkaart

6.1 Situering actuele habitats

6.2 Situering vegetaties als leefgebied voor Europees te beschermen soorten

6.3 Aanwezigheid van habitattypische soorten

6.4 Ruimtelijke verdeling van de instandhoudingsdoelstellingen

6.5 Ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen

6.6 Situering van de gebieden beheerd met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen

6.7 Zoekzones

6.8 Actiegebieden voor de verbetering van het leefmilieu

7 Gebiedsgerichte toepassing van het globaal afwegingskader Natura 2000

1. Inleiding

Algemeen kader

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook **speciale beschermingszones (hierna: SBZ)** genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitattypes van Europees belang. Voor Vlaanderen handelt het om 46 habitattypes, 49 dier- en plantensoorten en 55 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een ‘gunstige staat van instandhouding’ te realiseren voor bijlagesoorten en habitattypes van Europees belang. Om richting te geven aan deze maatregelen zijn door de Vlaamse regering doelen op Vlaams niveau (de zogenaamde **G-IHD**) en per speciale beschermingszone (de zogenaamde **S-IHD**) bepaald. Deze S-IHD zijn, na een intensief overlegproces tussen 2010 en 2013, vastgelegd in aanwijzingsbesluiten die door de Vlaamse regering definitief werden goedgekeurd op 23/04/2014.

De realisatie wordt gefaseerd en programmatorisch aangepakt. De realisatie van de instandhoudingsdoelen is complex: niet alle kennis is al aanwezig, verschillende belangen en personen zijn betrokken, de middelen en tijd zijn beperkt. Daarnaast is het belangrijk voor alle betrokken partijen om voortgang te maken. Omdat Vlaanderen zesjaarlijks aan Europa moet rapporteren over de voortgang, is geopteerd voor fases/cycli van zes jaar. Per cyclus wordt een **Vlaams Natura 2000 programma** opgemaakt met de Vlaamse taakstelling voor de komende periode. Inspanningen die binnen de programmacyclus moeten worden gerealiseerd zijn bindend. Het programma omschrijft ook welke engagementen sectororganisaties of overheidsinstanties opnemen en welke budgettaire consequenties hier aan verbonden zijn. Op het niveau van de speciale beschermingszones wordt de realisatie van de taakstelling opgevolgd en gestuurd via een **Managementplan Natura 2000**.

Focus Vlaams Natura 2000 programma 2014–2020

Voor de eerste programmaperiode 2014-2020 vertrekt het Natura 2000-programma van de Europese Biodiversiteitsstrategie, van Vlaanderen in Actie (ViA) en van het Pact 2020. De realisatie van die taakstelling betekent concreet dat in 2020, aan het eind van de eerste programmaperiode, 16 van de 46 beschermde habitattypes in een gunstige staat van instandhouding moeten verkeren of verbetering vertonen ten opzichte van 2007. Voor de habitattypes die niet behoren tot de 16 habitattypes 2020 worden in 2020 tussendoelen gesteld rekening houdend met de doelafstand tot 2050. Deze tussendoelen omvatten naast stand still ook de opdracht om in totaal 70% van de oppervlakte onder correct beheer te brengen. Ook voor soorten worden tussendoelen bepaald om de doelstellingen in 2050 te realiseren. Er worden geen specifieke ‘soorten 2020’ bepaald aangezien de op Europese schaal betere situatie van soorten. Bovendien wordt verwacht dat soorten ook zullen profiteren van de inspanningen voor de habitats.

Doelstelling en inhoud managementplan

De realisatie van de instandhoudingsdoelen gebeurt door maatregelen op het terrein door verschillende mensen en organisaties. De concrete ruimtelijke ligging, de planning van en afspraken over deze maatregelen zijn/worden opgenomen in plannen of projecten. Het managementplan geeft per SBZ een overzicht van de uitgevoerde, geplande en/of noodzakelijke plannen of projecten van de verschillende organisaties en mensen (= informatief). Op basis van de inschatting van de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van de verschillende doelen en de taakstelling opgenomen in het Natura 2000 programma 2014-2020, geeft het bovendien ook aan voor welke terreinacties er nog afspraken moeten worden gemaakt en met welke prioriteit (= richtinggevend).

Om de vooruitgang en de realisatie van de doelen, indien nodig, te kunnen afdwingen is het managementplan het kader voor de afweging van projecten en plannen en voor het opleggen van bepaalde maatregelen. Het managementplan wordt opgemaakt en beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos (hierna: het ANB) in overleg met het overlegplatform dat door het ANB voor elke speciale beschermingszone of –zones wordt georganiseerd. De goedkeuring van het managementplan gebeurt door de Vlaamse regering na formeel advies van de Gewestelijke Overleginstantie.

Gezien de technische en maatschappelijke complexiteit van de opdracht tot het realiseren van de taakstellingen; is vastgelegd dat per planperiode verschillende fasen kunnen worden onderscheiden. De startversie (managementplan 1.0) beschrijft de taakstelling voor deze planperiode voor de speciale beschermingszone. Bij de start/het einde van elke fase wordt een geactualiseerde en aangevulde versie van het managementplan vastgesteld. Voor het afronden van elke fase wordt een generieke timing op Vlaams niveau opgelegd voor alle SBZ:

- MP 1.0 met een beschrijving van de taakstelling voor deze planperiode in elke SBZ (2014).
- MP 1.1 met een beschrijving van de stand van zaken, geplande acties en gekende (prioritaire) acties (2015).
- MP 1.2 met een beschrijving van de actuele stand van zaken, bijkomende geplande acties en uitgewerkte prioritaire acties (2017).
- MP 1.3 met een beschrijving van de actuele stand van zaken, bijkomende geplande acties, een stand van zaken van de prioritaire acties met, indien nodig, een beschrijving van de verplichtende maatregelen (2017).

Inhoud managementplan

De inhoud van het managementplan is wettelijk vastgelegd in artikel 6 van het Instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014. De inhoudstafel van voorliggend document volgt de daarin voorgeschreven samenstelling.

Statuut van voorliggend Managementplan 1.0

Dit managementplan 1.0 is gebaseerd op het Besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de speciale beschermingszone ‘BE2100040 Bovenloop van de Grote Nete met Zammels Broek, Langdonken en Goor’ en tot definitieve vaststelling van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van 23/04/2014 (hierna: het S-IHD-besluit).

Dit managementplan 1.0 werd niet formeel vastgelegd en is een informatief document. Overeenkomstig de afspraak op de vergadering van de Vlaamse Overleggroep (dit is de voorloper van de Gewestelijke Overleginstantie) van 09/07/14 is het te beschouwen als een basis- of startversie van de managementplannen met indicatieve opgave van de taakstelling per SBZ en per deelgebied. Nog niet alle elementen van een managementplan, zoals beschreven in het Instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014, zijn ingevuld. Bij elk hoofdstuk is aangegeven of, dan wel in welke mate, dit ingevuld werd in deze planversie.

2. Taakstelling

Het gebiedsgericht kader voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen is door de Vlaamse regering vastgesteld op 23/04/2014 . Per SBZ zijn de specifieke doelstellingen en de prioritaire inspanningen vastgelegd. In paragraaf 2.1 worden de vastgelegde doelstellingen weergegeven. Per landschapstype zijn het doel en de bijbehorende habitats en soorten opgenomen. Per soort en habitat zijn ook het gebiedsgericht kwantiteitsdoel (populaties of oppervlakten) en kwaliteitsdoel beschreven. In paragraaf 2.2 zijn de inspanningen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de verschillende doelstellingen opgenomen. De laatste paragraaf (2.3) bevat de lijst van gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering die naar boven zijn gekomen tijdens het overleg over de doelstellingen.

2.1 Doelstellingen voor de speciale beschermingszone

Legende	
Symbool	Omschrijving
+	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit
=/+	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit met lokale uitbreidingsmogelijkheid
=(-)	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit met lokale inkrimpingsmogelijkheid

Landschap: Boslandschap

Met dit landschap worden de droge loofbossen bedoeld. De alluviale bossen maken deel uit van het valleilandschap. Het boslandschap omvat volgende Europees te beschermen habitattypes:

- zuurminnende eiken-beukenbossen (9120)
- zuurminnende eiken-berkenbossen (9190)
- eiken-haagbeukenbossen (9160).

Zuurminnend eiken-beukenbos is het meest voorkomende bostype in dit gebied. Het is dominant in het Prinsenbos, het Asbroek en het Varenbroek. Op de droge zandgronden van de rivierduinen (Keiheuvel, Scherpenbergen-De Hutten, Geel-Bel) kunnen stabiele bestanden zuurminnend eiken-berkenbos ontwikkelen.

Momenteel komt dit bostype er enkel voor als spontane opslag in aangeplant naaldhout. Eiken-haagbeukenbossen zijn slechts marginaal aanwezig in het Varenbroek en het Asbroek. Momenteel wordt in geen enkel habitatwaardig bos het Minimum Structuurareaal bereikt. De horizontale structuur is meestal ondermaats met te weinig (dik) dood hout en soms ook een te groot aandeel invasieve exoten (Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers). Vaak zijn er ook te weinig habitattypische soorten aanwezig in de kruidlaag.

Via kwaliteitsverbetering, omvorming van niet-habitatwaardig bos en effectieve bosuitbreiding worden de bestaande waardevolle boskernen in het Prinsenbos, het Asbroek en het Varenbroek versterkt en beter met elkaar verbonden. Op de rivierduinen zal het aandeel habitatwaardig eiken-berkenbos sterk toenemen door de omvorming van een deel van de naaldhoutbestanden. Wespendif, zwarte specht, nachtzwaluw en boomleeuwerik liften mee met deze doelstellingen. Volgende habitattypische soorten zullen profiteren van deze doelstellingen: gekraagde roodstaart, bonte vliegenvanger, ... bruine eikenpage.

Habitats - Boslandschap			
Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel 143 ha Toename tot 241 ha, met als richtwaarde voorbosuitbreiding 62 ha. De belangrijkste omvormingen zullen gerealiseerd worden in de Langdonken (deelgebied 6), het Prinsenbos en het Asbroek (beiden in deelgebied 7). Effectieve bosuitbreiding is voorzien in het Varenbroek (deelgebied 2), het Asbroek, het Prinsenbos en het Kattenbos (alle drie in deelgebied 7).	• Voldoende spontane verjonging en heterogeniteit (qua leeftijd en soort) van het bomenbestand. • Zo weinig mogelijke invasieve exoten. • Voldoende aandeel (dik) dood hout. • Voldoende soortenrijkdom en bedekking van sleutelsoorten in de kruidlaag. • Maximaal 10 % verruiging. • Voldoende open plekken (tot 3 ha) met droge heide (4030) en/of droog heischraal grasland (6230) met het oog op de creatie van een functioneel netwerk voor habitattypische soorten. • Geleidelijke bosranden aansluitend op open habitattypes (droge heide en/of droog heischraal grasland). • Middelste bonte specht, houtsnip, wespendif en boommarter zijn kwaliteitsindicatoren voor dit habitatype.
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	Doel	=	+
	Omschrijving	Behoud van de actuele oppervlakte (16 ha) in het Varenbroek (deelgebied 2) en het Goor-Asbroek (deelgebied 7).	• Voldoende spontane verjonging en heterogeniteit (qua leeftijd en soort) van het bomenbestand. • Zo weinig mogelijke invasieve exoten. • Voldoende aandeel (dik) dood hout. • Voldoende soortenrijkdom en bedekking van sleutelsoorten in de kruidlaag.
9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel 24 ha Toename tot 117 ha. Deze toename wordt volledig gerealiseerd door omvorming van aangeplant naaldhout op de Keiheuvel (deelgebied 1) en op de paraboolduinen van Scherpenbergen-De Hutten en Geel-Bel (deelgebied 4).	• Voldoende spontane verjonging en heterogeniteit (qua leeftijd en soort) van het bomenbestand. • Zo weinig mogelijke invasieve exoten. • Voldoende aandeel (dik) dood hout. • Voldoende soortenrijkdom en bedekking van sleutelsoorten in de kruidlaag. • Voldoende open plekken (tot 3 ha) met duinheide (2310), duingrasland (2330) en/of droog heischraal grasland (6230) met het oog op de creatie van een functioneel netwerk voor habitattypische soorten. • Geleidelijke bosranden aansluitend op open habitattypes (duinheide, duingrasland en/of droog heischraal grasland). • Nachtzwaluw, boomleeuwerik, wespendif en zwarte specht zijn kwaliteitsindicatoren voor dit habitatype.

Soorten - Boslandschap			
Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitdoelstelling
<i>Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger</i>	<i>Doel</i>	=/+	+
	<i>Omschrijving</i>	Instandhouding of indien mogelijke groei van de huidige populaties.	• Behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen (vooral bomenrijen en houtwallen) en een halfopen landschap. • Voldoende gemengde loofbossen en parken in de omgeving van de foerageergebieden. • Toename van het aantal (oude) bomen met holtes en spleten.
<i>Wespendief</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	Behoud van het aantal broedparen (1 tot 2) in de Langdonken (deelgebied 6).	• Gemengde (loof) bossen met voldoende oude bomen en open plekken. • Voldoende bermen, houtkanten en bosranden in de omgeving.
<i>Zwarte specht</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	Behoud van het aantal broedparen (2 tot 4) in de Langdonken (deelgebied 6).	• Veroudering van de bosbestanden. • Voldoende staand dood hout.

Het heidelandschap komt in dit gebied onder twee verschillende vormen voor. Enerzijds zijn er de rivierduinen (Keiheuvel, Scherpenbergen, Geel-Bel) die goede potenties hebben voor de ontwikkeling van duinheide en duingrasland. Anderzijds zijn er de goed gebufferde heide- en vennenlandschappen in de Langdonken en het Goor. Het heidelandschap in dit gebied is relevant voor volgende Europees te beschermen habitattypes en soorten:

- duinheide (2310);
- duingrasland (2330);
- voedselarme tot matig voedselrijke vennen en plassen (3130);
- soortenrijk heischraal grasland (6230);
- blauwgrasland (6410_mo);
- basenrijk overgangsveen met draadzegge (7140_cl);
- vochtige heide (4010) met slenken (7150);
- droge heide (4030);
- drijvende waterweegbree;
- poelkikker.

Met lokaal nog veel open zand en talrijke geleidelijke overgangen van open habitat naar bos is de Keiheuvel zonder twijfel het kerngebied voor duingraslanden (habitatype 2330) in het oosten van de provincie Antwerpen. Een hele reeks kwetsbare of bedreigde soorten vindt hier een leefgebied. Dit gebied is dan ook zeer belangrijk in Vlaanderen voor dit habitatype (cfr. G-IHD). Ook op de paraboolduin van Geel-Bel komt dit habitatype voor. Duinheide (habitatype 2310) is in dit gebied slechts marginaal aanwezig. Dankzij de gunstige abiotiek en ingrijpende natuurherstelwerken in de periode 2002-2007 komen in het Goor en vooral in de Langdonken zeer goed ontwikkelde oeverkruidgemeenschappen (habitatypes 3130_aom) en soortenrijke heischrale graslanden (habitatypes 6230) voor. Voor het eerste habitatype is dit gebied essentieel in Vlaanderen, voor het tweede zeer belangrijk (cfr. G-IHD). Het gebied is ook zeer belangrijk voor drijvende waterweegbree, een habitattypische soort van oeverkruidgemeenschappen. De Langdonken is verder de laatste groeiplaats in Vlaanderen van Spaanse ruiter, een kensoort van blauwgraslanden (habitatype 6410_mo). Natte en droge heide zijn slechts marginaal aanwezig in complex met andere habitattypes.

Door bebossing van de landduinen met naalddhout en de verspreide vestiging van weekendverblijven vanaf de jaren 1960 is de oppervlakte en de kwaliteit van de duinhabitats sterk achteruit gegaan waardoor de habitats en de habitattypische soorten niet in een gunstige staat van instandhouding verkeren. In Geel-Bel is er bovendien te veel open zand door intensieve betreding. In de Langdonken en het Goor vormen de vele weekendverblijven een risico op eutrofiëring van de oligotrofe habitattypes en de verspreiding van invasieve exoten. Het blauwgraslandrelict is zeer klein en dus zeer kwetsbaar voor uitsterven.

Door het gericht verwijderen van boomopslag tussen de versnipperde habitatvlekken in combinatie met gerichte ontbossingen zal op de Keiheuvel een aaneengesloten heidegebied van meer dan 100 ha gerealiseerd worden. Het aangrenzende zuidwest-noordoost georiënteerde vliegveld maakt bovendien het ontstaan van beperkte windwerking mogelijk. Op de paraboolduin van Geel-Bel wordt een middelgrote kern duinheide en duingrasland gecreëerd via omvorming van naalddhout. In Geel-Bel zal ook een kern van ca. 10 ha vochtige heide met vennen gerealiseerd worden. Via de omvorming van vis- en recreatievijvers en jong bos zal de oppervlakte plassen met oeverkruidgemeenschappen en heischraal grasland in de Langdonken en het Goor nog verder uitgebreid worden zodat daar duurzame populaties van habitattypische soorten kunnen ontstaan. In de Langdonken zal deze toename in de kaart spelen van de vogelrichtlijnsoorten porseleinhoen, blauwborst en ijsvogel. Een aanzienlijke toename van het blauwgraslandrelict in de Langdonken op meerdere historische groeiplaatsen van Spaanse ruiter zal het risico op verdwijnen sterk verminderen.

Bovenstaande doelstellingen zullen eveneens resulteren in een toename van de populaties drijvende waterweegbree en poelkikker. Daarnaast zullen o.m. volgende habitattypische soorten profiteren van deze doelstellingen:

- nachtzwaluw, boomleeuwerik, boompieper, tapuit, boomvalk, ...;
- levendbarende hagedis ...;
- boswitje, bruine vuurvlieder, veldparelmoervlieder, harkwesp, ...;

Habitats - Heidelandschap			
Habitat		Oppervlakte	doelstelling
2310_2330 - Psammofiele heide met Calluna- en Genistasoorten en Open grasland met Corynephorus- en Agrostisoorten op landduinen	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel 60 ha Toename met 90 ha , met als richtwaarde vooromvorming van aangeplant naaldhout 60-70ha. De grootste omvorming zal plaats vinden op de Keiheuvel waar gestreefd wordt naar een aaneengesloten kern van minstens 110 ha. In Geel-Bel wordt gestreefd naar een aaneengesloten kern van minstens 30 ha. In het gebied Scherpenbergen-De Hutten zullen de landduinhabitats zich eerder kleinschalig ontwikkelen als toename van bestaande relictten, als open plekken in de bossfeer of als corridors.	• Maximaal 10 % verbossing en 30 % vergrassing. • Aanwezigheid van alle successiestadia van Struikhei in de duinheide. • Beperkte dynamiek (zandverstuiving) op de Keiheuvel. • Maximaal 50 % open zand in Geel-Bel.
3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojunctea en 7140_cl - Basenrijk overgangsveen met Draadzegge	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel 18 ha habitatype 3130 Toename met 10 ha door omvorming van vis- en recreatievijvers en natte depressies. Veruit de grootste omvorming zal plaats vinden in de Langdonken (deelgebied 6). Samen met de oppervlaktetoename van habitatype 3130 zal de oppervlakte van de verlandingsvegetaties (habitatypes 7140_cl) toenemen.	• Helder, zeer zwak tot matig gebufferd en min of meer nutriëntenarm water met een lage stikstof- en fosforconcentratie (totaal fosfor ≤ 40 µg/l) en een matig zure tot circumneutrale pH (pH 5-7,5). • Schommelende waterstanden met periodieke droogval. • Geen invasieve exoten (watercrassula, ...). • Gevlekte witsnuitlibel en venwitsnuitlibel zijn kwaliteitsindicatoren voor dit habitatype.
4010_7150 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix en Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Rhynchosporion	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel 2 ha Toename met 8 ha, prioritair door omvorming van verruigde graslanden in de depressies van de paraboolduinen van Scherpenbergen-De Hutten en Geel-Bel (deelgebied 4).	• Natuurlijke hydrologie met een voldoende hoge grondwaterstand. • Jaarlijks maaibeheer.
4030 - Droge Europese heide	Doel	+	+
	Omschrijving	Behoud van de actuele oppervlakte (ca. 8 ha) in de Langdonken en het Goor.	Jaarlijks maaibeheer.
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa), subtype 6230_hmo - Vochtig heischraal grasland en 6230_ha Soortenrijk struisgrasland	Doel	+	=
	Omschrijving	Actueel 8 ha Toename met 23 ha door omvorming van niet-habitatwaardig jong bos. Veruit de grootste omvorming zal plaats vinden in de Langdonken (deelgebied 6).	Maximaal 10 % verbossing en 30 % vergrassing
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (EU-Molinion), subtype 6410_mo - Blauwgrasland	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel 0,02 ha Toename tot 2 ha op de historische vindplaatsen van Spaanse ruiter door omvorming van niet-habitatwaardige graslanden en naaldhoutbestanden in de Langdonken (deelgebied 6)	• Meer sleutelsoorten. • Aangepast beheer.

Soorten - Heidelandschap			
Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitdoelstelling
Blauwborst	Doel	+	+
	Omschrijving	Minimaal 3 broedparen in de Langdonken.	- Droogvallende oevers van plassen rijk aan insecten. - Verspreide struiken als zangpost.
Drijvende waterweegbree	Doel	+	+
	Omschrijving	Uitbreiding van het aantal populaties in de Langdonken tot verschillende structureel samenhangende groeiplaatsen van samen meer dan 50 m2 en meer dan 1000 planten per populatie. Uitbreiding van de populatie in het Goor tot één aaneengesloten populatie van 10-1000 planten	Geen invasieve exoten.
Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger	Doel	=/+	+
	Omschrijving	Instandhouding of indien mogelijke groei van de huidige populaties.	- Behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen (vooral bomenrijen en houtwallen) en een halfopen landschap. - Voldoende gemengde loofbossen en parken in de omgeving van de foerageergebieden. - Toename van het aantal (oude) bomen met holtes en spleten.
Ijsvogel	Doel	+	+
	Omschrijving	Minimaal 3-5 broedparen in de Langdonken.	- Helder water met een voldoende aanbod aan kleine vissen. - Voldoende nestgelegenheid in de vorm van wortelkluiten van omgevallen bomen in de nabijheid van de plassen.
Poelkikker	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename van de actuele populatie in het Goor-Asbroek tot een relatieve populatiegrootte van minstens 200 roepende mannetjes. Deze doelstelling spoort samen met de tot doel gestelde toename van vennen met Oeverkruidgemeenschappen (habitatype 3130_aom).	- Geen migratiebarrière tussen het Goor-Asbroek en de vallei van de Grote Nete. - Natuurlijke visstand. - Bestrijding van invasieve exoten, onder meer stierkikker.
Porseleinhoen	Doel	+	+
	Omschrijving	1-3 broedparen in de Langdonken.	- Verhoging van het waterbergend vermogen van de depressies en van de omgeving van de Kalsterloop. - Ontwikkeling van grote zeggenvegetaties en rietlanden langs de Kalsterloop.

Landschap: Moeraslandschap

Het deelgebied Zammels Broek van deze speciale beschermingszone overlapt met het projectgebied van het geactualiseerd Sigmaplan. Via dit plan dienen o.m. de instandhoudingsdoelstellingen voor het Schelde-estuarium gerealiseerd te worden [*]. In de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD) werden voor doelsoorten van het Schelde-estuarium doelstellingen voor extra oppervlakte leefgebied binnen Sigmagebied geformuleerd. Een deel van de doelstellingen voor roerdomp, woudaap, porseleinhoen en kwartelkoning zal worden gerealiseerd in het Zammels Broek.

In het Zammels Broek kunnen via ingrepen in de Grote Nete en de drainagegrachten de grondwaterstanden voldoende opgetrokken worden om ca. 125 ha extra leefgebied te creëren voor vogels van grootschalige rietmoerassen (roerdomp, woudaap, porseleinhoen en bruine kiekendief). Dit leefgebied bestaat grotendeels uit waterriet (rbb_mr) aangevuld met grote zeggenvegetaties (rbb_mc) en open water (rbb_ae). Het minder te vernatten deel van het Zammels Broek (> 60 ha) zal ingericht worden als een mozaïek van graslanden en ruigtes (rbb_hc, rbb_hu en rbb_hf) als foerageergebied voor bruine kiekendief en potentieel leefgebied voor kwartelkoning. Door de natuurdoelen in het aangrenzende Trichelbroek hierop af te stemmen kan voor grotere en dus stabielere deelpopulaties van deze soorten leefgebied gecreëerd worden.

[] De instandhoudingsdoelstellingen voor het Schelde-estuarium en het geactualiseerd Sigmaplan werden bekrachtigd door de beslissing van de Vlaamse Regering van 22 juli 2005.*

Habitats - Moeraslandschap

Geen habitats

Soorten - Moeraslandschap			
Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
<i>Bruine kiekendief</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	1 broedpaar	- Nestplaats: uitgestrekte rietvelden en moerassen met dichte vegetatie en weinig bomen. - Foerageergebied: voldoende groot moerasgebied in de buurt van open water of vochtige weilanden en cultuurland met groot voedselaanbod.
<i>Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger</i>	<i>Doel</i>	=/+	+
	<i>Omschrijving</i>	Instandhouding of indien mogelijke groei van de huidige populaties.	- Behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen (vooral bomenrijen en houtwallen) en een halfopen landschap. - Voldoende gemengde loofbossen en parken in de omgeving van de foerageergebieden. - Toename van het aantal (oude) bomen met holtes en spleten.
<i>Kwartelkoning</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	1 broedpaar (voorzien in het Sigmaplan)	- Overwegend droge onbemeste bloemrijke hooilanden (ca. 80%) en deels vochtige tot moerassige bodem (ca. 20%). - Weinig of geen bomen of struiken. - Geen (intensieve) begrazing.
<i>Porseleinhoen</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	3-4 broedparen (voorzien in het Sigmaplan).	Halfopen tot open waterrijk rietmoeras afgewisseld met zones met lagere moerasvegetaties.
<i>Roerdomp</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	4 broedparen (waarvan 3 bp voorzien in het Sigmaplan). Dit betekent in totaal een oppervlakte geschikt leefgebied van 120-200 ha, waarvan 118 ha extra leefgebied in Zammelsbroek en 35 ha extra leefgebied in Trichelbroek.	Halfopen tot open waterrijk moeras met: - overjarige brede rietkragen met gevarieerd periodiek maaibeheer; - veel overgangszones riet-water en riet-grasland; - waterpartijen tot 2,5 m diep, met ondiepe zones en een natuurlijke peildynamiek; - geen of weinig verstoring.
<i>Woudaap</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	6-8 broedparen.	Halfopen tot open waterrijk moeras met: - overjarige brede rietkragen met gevarieerd periodiek maaibeheer; - veel overgangszones riet-water en riet-grasland; - waterpartijen tot 2,5 m diep, met ondiepe zones en een natuurlijke peildynamiek; - geen of weinig verstoring.

De Grote Nete en haar vallei vormen ontegensprekelijk de ruggengraat van dit habitatrichtlijngebied. Het valleilandschap is dan ook een cruciale biotoopcluster in dit gebied als verbindingselement met de andere biotoopclusters. Het valleilandschap omvat de volgende Europees te beschermen habitattypes en soorten

- traagstromende laaglandbeken met zuurstofrijk water en een goed ontwikkelde waterplantengemeenschap (3260)
- alluviale bossen (91E0)
- voedselrijke alluviale ruigtes (6430_hf)
- overgangs- en trilveen (7140_meso)
- laaggelegen schrale hooilanden (6510)
- van nature voedselrijke plassen (3150)
- beekprik
- kleine modderkruiper
- rivierdonderpad
- bittervoorn
- kamsalamander
- vleermuizen die vochtige graslanden en open waterpartijen als foerageergebied kiezen: meervleermuis, ruige en kleine dwergvleermuis en rosse vleermuis.

Daarnaast komen in dit landschap verschillende regionaal belangrijke biotopen voor met als voornaamste dotterbloemgraslanden, rietlanden, moerasspirearuigtes met graslandkenmerken en wilgenstruwelen.

De vallei van de Grote Nete is nog grotendeels onbebouwd. Intensieve landbouw onder de vorm van akkerbouw en voedergewassen (intensief grasland niet inbegrepen) is in de meeste deelgebieden beperkt tot een aantal percelen met uitzondering van deelgebied 1 en het uiterste oosten van deelgebied 4. De rivier heeft een naar Vlaamse normen goede tot zeer goede water- en structuurkwaliteit. Verschillende trajecten van de Grote Nete en haar zijbeken binnen dit gebied zijn momenteel reeds habitatwaardig waardoor het volgens de G-IHD essentieel is in Vlaanderen voor habitattype 3260. Het bovenlopenstelsel van de Grote Nete is verder zeer belangrijk voor beekprik (grootste populatie in Vlaanderen) en wordt vermoedelijk vanuit de Kleine Nete gekoloniseerd door kleine modderkruiper en rivierdonderpad. Andere in Vlaanderen zeldzame vissoorten, zoals kopvoorn, serpeling en kwabaal, werden de afgelopen jaren met succes in deze waterlopen geïntroduceerd. Verspreid in de vallei komt een aanzienlijke oppervlakte elzenbroekbossen (habitattype 91E0) en alluviale ruigtes (habitattype 6430_hf) voor. Hier en daar zijn er nog relictten van mesofiele hooilanden aanwezig en in de natte depressies hebben zich waardevolle mesotrofe overgangs- en trilvenen (habitattype 7140_meso) ontwikkeld. Voor al deze habitattypes is het gebied zeer belangrijk in Vlaanderen (cfr. G-IHD).

Stroomafwaarts het Albertkanaal werd de Grote Nete vroeger sterk uitgediept en vanaf Meerhout werd de rivier ingedijkt waardoor het contact met de vallei grotendeels verloren ging. Samen met deze ingrepen veroorzaken ontwateringsgrachten en sterke grondwateronttrekkingen op verschillende plaatsen een verdroging van de vallei. Deze verdroging uit zich o.m. in de verruiging van elzenbroekbossen en de vergrassing van alluviale ruigtes. Door gebrek aan (aangepast) beheer is de oppervlakte en de kwaliteit van de open beekdalhabitats (alluviale ruigtes, mesofiele hooilanden, overgangs- en trilvenen, ...) sterk achteruit gegaan en worden de resterende relictten bedreigd door verbossing, verruiging en vergrassing. De uitbreiding van de vispopulaties wordt belemmerd door lokale knelpunten inzake water(bodem)kwaliteit en de aanwezigheid van verscheidene vismigratieknelpunten.

Inspelend op de bijzonder hoge ecologische waarde wordt een verdere versterking van de natuur in de bovenloop van de Grote Nete en haar vallei tot doel gesteld. De verdere verbetering van de waterkwaliteit en de beekstructuur zal leiden tot een toename van habitattype 3260 in het bovenlopenstelsel van de Grote Nete. De natuurlijke hydrologie van de vallei wordt hersteld. De vallei behoudt haar halfopen karakter met een afwisseling van elzenbroekbossen, wilgenstruwelen, alluviale ruigtes (habitat of rbb), mesofiele hooilanden, dotterbloemgraslanden, mesotrofe overgangs- en trilvenen, voedselrijke plassen en rietmoerassen. Het aandeel van de habitatwaardige vegetaties in de vallei zal sterk toenemen door spontane successie, omvorming en/of aangepast beheer. De resterende vismigratieknelpunten worden weggewerkt. Bovenstaande doelstellingen zullen eveneens resulteren in een toename van de populaties beekprik, kleine modderkruiper, rivierdonderpad en bittervoorn. Daarnaast zullen o.m. de volgende soorten profiteren van deze doelstellingen blauwborst, ijsvogel, sprinkhaanzanger, grote karekiet, rietgors, snor, ... kwabaal, kopvoorn, serpeling, grote modderkruiper, snoek, ... moerassprinkhaan, zompsprinkhaan, kustsprinkhaan, gevlekte witsnuitlibel, bandheidelibel, Kempense heidelibel, gewone bronlibel, beekoeverlibel, kleine ijsvogelvlinder, Spaanse vlag, ...

Habitats - Valleilandschap			
Habitat		Oppervlakte	doelstelling
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition en 7140_meso - mineraalarm circumneutraal overgangsveen	Doel	=	+
	Omschrijving	Kwaliteitsverbetering van de habitatwaardige vijvers en plassen (in totaal 55 ha) in het Griesbroek (deelgebied 1), het Zammels Broek (deelgebied 2), het Selguis (deelgebied 3), het Malesbroek en het Belsbroek (deelgebied 4) tot volwaardig habitat. Op alle plaatsen waar kwaliteitsverbetering van habitattype 3150 wordt beoogd, zal zich mesotroof overgangs- en trilveen (7140_meso) ontwikkelen als verlandingsvegetatie.	- Helder, matig nutriëntenrijk (niet hypertroof) water met een matige stikstof- en fosforconcentratie en een min of meer neutrale tot matig alkalische pH. - Voldoende kensoorten in de waterplantengemeenschap. - Schuin aflopende oevers zonder te veel houtige opslag. - Natuurlijke visstand. - Geen invasieve exoten. - Grote modderkruiper, roerdomp, woudaap, porseleinhoen en zwarte stern zijn kwaliteitsindicatoren voor deze habitattypes.
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename van dit habitattype tot minimaal 80% van het traject van de volgende waterlopen binnen SBZ: de Grote Nete, de Kleine Hoofdgracht-Balengracht, de Grote Hoofdgracht, de Asbeek, de Hanskensloop en de Brisdilloop in deelgebied 1; de Varendonkse Beek in deelgebied 2; Molse Nete in deelgebied 3; de Raamdonkse beek in deelgebied 7. Toename van dit habitattype tot minimaal 50% van het traject van de volgende waterlopen binnen SBZ: de Heiloo in deelgebied 1; de Grote Nete, de Scherpenbergloop en de Zeeploop in deelgebied 4; de Steenkensbeek in deelgebied 7. Ontwikkeling van habitatwaardige trajecten in de watervoerende grachten die in de waterlopen uitmonden.	- Hooguit matig eutroof water met een lage stikstof- en fosforconcentratie , lage concentratie bestrijdingsmiddelen en lage sedimentvracht. - Natuurlijke beekstructuur (meandering, afwisseling sedimentfracties, ...). - Hiervoor dienen ongezuiverde lozingen (overstorten voorzien van nazuivering), rechtstreekse afspoeling van sediment in de waterlopen en slib- of kruidruiming en voorkomen te worden. - Geen invasieve exoten (parelvederkruid, grote waternavel, ...).
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	Doel	=	+
	Omschrijving	Kwaliteitsverbetering van de habitatwaardige voedselrijke alluviale ruigtes (in totaal 112 ha) in de Grote Netevallei tot volwaardig habitat.	- Maximaal 30 % vergrassing en verruiging. - Natuurlijke hydrologie in de vallei van de Grote Nete met een natuurlijke overstromings-dynamiek. - Cyclisch kap- en maaibeheer. - Spanse vlag is een kwaliteitsindicator voor dit habitattype.
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel 9 ha Toename met 30 ha .	Voldoende grote hooilanden met aanwezigheid van kenmerkende plantensoorten in hoge bedekking, door aangepast beheer.
7140 - Overgangs- en trilveen, subtype 7140_meso - mineraalarm circumneutraal overgangsveen	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel 25 ha Vlakvormige toename met 18 ha door omvorming van verboste graslanden, verdroogde alluviale ruigtes en/of naaldhoutbestanden op locaties in de Grote Netevallei met een veenbodem (De Most, Scheps, ...).	- Natuurlijke hydrologie in de vallei van de Grote Nete met een voldoende hoge kweldruk. - Aangepast maa- en kapbeheer. - Porseleinhoen, kwartelkoning, blauwborst, ijsvogel, beekprik, rivierdonderpad en Kempense heidelibel zijn kwaliteitsindicatoren voor dit habitattype.
91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel 260 ha Toename tot 542 ha, met als richtwaarde voor bosuitbreiding 160 ha. Vanaf Stelen (deelgebied 5) stroomopwaarts dient alluviaal bos dominant in de vallei aanwezig te zijn met plaatselijk meer open zones. De belangrijkste toenames zullen gerealiseerd worden in de deelgebieden 1, 4, 6 en 7. De tot doel gestelde subtypes zijn: oligotroof elzenbroek (91E0_oli) in het oosten van deelgebied 1 (Overmaai, De Most, ...); overwegend mesotroof elzenbroek (91E0_meso) in de rest van de Grote Netevallei (deelgebieden 1, 4 en 5); vogelkersessenbos (91E0_veb) langsheen de Kalsterloop in de Langdonken (deelgebied 6) en de Steenkensbeek in het Goor-Asbroek (deelgebied 7).	- Natuurlijke hydrologie in de vallei van de Grote Nete met een voldoende hoog grondwaterpeil, een voldoende hoge kweldruk en een natuurlijke overstromingsdynamiek. - Voldoende aandeel (dik) dood hout. - Voldoende soortenrijkdom en bedekking van sleutelsoorten in de kruidlaag. - Voldoende open plekken (max. 3 ha) met mesotroof overgangs- en trilveen (7140_meso) en/of alluviale ruigtes (6430_hf of rbbhf). - Geleidelijke bosranden aansluitend bij open vegetaties (graslanden, ruigtes, vijvers en moerassen).
Soorten - Valleilandschap			

Soort		Populatie ­ doel ­ stelling	Kwaliteit ­ doel ­ stelling
<i>Beekprik</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Behoud van de goede staat van instandhouding van de populaties in de Kleine Hoofdgracht-Balengracht en in de Grote Nete stroomafwaarts de Hoolstmolen. Dit houdt in: minstens 5 individuen per m2 in typische microhabitats (of meer dan 200 individuen per ha in beviste trajecten), minstens 3 lengteklassen aanwezig en steeds adulten aanwezig bij bemonstering in de reproductieperiode. Uitbreiding van het areaal en van de huidige populaties naar het stroomopwaartse traject van de Grote Nete en naar andere waterlopen in dit gebied (Zeeploop, Heiloo, Asbeek, ...). Ook hier wordt gestreefd naar een goede staat van instandhouding. Deze doelstellingen sporen samen met de doelstellingen voor habitatype 3260.	- Bijkomende kwaliteitseisen ten opzichte van het habitatype 3260 inzake BZV, zuurstofgehalte en temperatuur en afwezigheid migratieknelpunten. - Goed ontwikkeld stroomkuilenpatroon met slibbanken en plaatsen met een substraat van zand en kiezel. - Geen slib- of kruidruiming­en in de beektrajecten waar de soort voorkomt. - Geen vis­migratieknelpunten (stuwen, duikers, ...). - Deze doelstellingen sporen samen met de doelstellingen voor habitatype 3260.
<i>Bittervoorn</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Versterking van de populaties in vijvers en plassen in het Selguis (deelgebied 3) en het Malesbroek (deelgebied 4). Deze doelstelling spoort samen met de doelstellingen voor habitatype 3150.	- Goed ontwikkelde waterplanten­vegetaties in de vijvers en plassen waar de soort voorkomt of kan voorkomen. - Deze doelstelling spoort samen met de doelstellingen voor habitatype 3150. - Aan­wezigheid van zoetwater­mossels van het geslacht Uno of Anodonta. - Open verbindingen tussen vijvers en plassen in het Selguis en het Malesbroek met resp. - de Molse en de Grote Nete.
<i>Gewone dwerg­vleermuis, Laat­vlieger</i>	<i>Doel</i>	=/+	+
	<i>Omschrijving</i>	Instandhouding of indien mogelijke groei van de huidige populaties.	- Behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschap­elementen (vooral bomen­rijen en hout­wallen) en een halfopen landschap. - Voldoende gemengde loof­bossen en parken in de omgeving van de foerageergebieden. - Toename van het aantal (oude) bomen met holtes en spleten.
<i>Kamsalamander</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Versterking van de populatie in de Langdonken tot een relatieve populatie ­ grootte van minstens 50 adulte individuen. Deze doelstelling spoort samen met de tot doel gestelde kwaliteits ­ verbetering van habitatype 3150.	- Natuurlijke vis­stand en goede water­kwaliteit in de plassen. - Aanleg van een cluster van drie nieuwe permanent water­houdende poelen van verschillende diepte in het oosten van de Langdonken. - Kleinschalig landschap met opgaande vegetatie in de buurt van de water­habitat. - Geen migratie­barrières tussen land- en water­habitat.
<i>Kleine dwerg­vleermuis, Ruige dwerg­vleermuis, Rosse vleermuis, Meervleermuis</i>	<i>Doel</i>	=/+	+
	<i>Omschrijving</i>	Behoud of indien mogelijk toename van de huidige populaties.	- Voldoende gemengde loof­bossen en parken in de omgeving van de foerageergebieden. - Toename van het aantal (oude) bomen met holtes en spleten. - Open water (grote water­plassen, rivieren en kanalen) met beschutte, vegetatierijke oevers of gevarieerde beek­valleien (met vochtige gras­landen, ruigtes, perceels­rand­begroeiing, ...) in de onmiddellijke omgeving van de zomerv­verblijfplaatsen. - Verbetering van de water­kwaliteit van open water. - Natuurlijke vis­stand en zo weinig mogelijk invasieve exoten in de water­plassen. - Behoud, herstel en ontwikkeling van lijn­vormige kleine landschap­elementen (bomen­rijen, hout­kanten, ...) op de aan­vlieg­routes naar de winter­verblijf­plaatsen en als verbinding tussen de zomer­kolonies en de foerageergebieden. - Vermijden van licht­pollutie op vlieg­routes en jacht­plaatsen.
<i>Rivier­donderpad, Kleine modder­kruiper</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Uitbreiding van het areaal en van de huidige populaties naar de bovenloop van de Grote Nete en haar zijbeken. Er wordt voor beide soorten gestreefd naar een goede staat van instandhouding, d.w.z. een abundantie van minstens 2000 (kleine modder ­ kruiper) resp. 200 (rivier ­ donderpad) individuen per ha en de aanwezigheid van alle lengte ­ klassen (leeftijdspan>­groepen). Deze doelstellingen sporen samen met de doelstellingen voor habitatype 3260.	- Bijkomende kwaliteitseisen ten opzichte van het habitatype 3260 inzake BZV, zuurstofgehalte en temperatuur en afwezigheid migratieknelpunten. - Substraat van zand (kleine modder­kruiper) of zand met grind, ijzer­zand­steen, grote stenen en dood hout (rivier­donderpad). - Geen recht­streekse afspoeling van sediment in de beek­trajecten waar rivier­donderpad voorkomt. - Geen vis­migratieknelpunten (stuwen, duikers, ...). - Deze doelstellingen sporen samen met de doelstellingen voor habitatype 3260.

2.2 Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

In samenhang met de hoger beschreven doelstellingen zijn door de Vlaamse regering per gebied een aantal prioritaire inspanningen vastgelegd. Dit is een globale omschrijving van de acties die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de doelstellingen. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste inspanningen/acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen. De concretisering van deze prioritaire inspanningen in verschillende acties is een belangrijk onderdeel van het implementatieproces. Voor het realiseren van de prioritaire inspanningen zijn vaak meerdere acties nodig. In paragraaf 4.1 (inspanningsmatrix) worden onder meer alle noodzakelijke acties die voortvloeien uit deze prioritaire inspanningen weergegeven.

	Inspanning	Omschrijving Inspanning
PI 1	Herstel van de natuurlijke hydrologie in de vallei van de Grote Nete en haar infiltratiegebieden	Het herstel van de natuurlijke hydrologie is een essentiële randvoorwaarde voor het bereiken van een goede staat van instandhouding voor de tot doel gestelde habitattypes en soorten in het valleilandschap. De talrijke drainagegrachten in de Grote Netevallei, die hun functie verloren hebben omdat er geen intensief landbouwgebruik meer is, dienen door de beheerder verondiept of omgelegd te worden. De opgepompte debieten van de grondwaterwinning voor drinkwaterproductie in het Scheps dienen verder afgestemd te worden op de standplaatsvoorwaarden van de habitattypes die daar tot doel gesteld worden (mesotrofe elzenbroekbossen en mesotrofe overgangs- en trilvenen). Na het uitvoeren van een ecohydrologische studie zal in de Most een geschikt peilbeheer ingesteld worden voor de tot doel gestelde trilvenen en elzenbroekbossen. Het omvormen van naaldhoutbestanden op de landduinen naar inheems loofhout of duinhabitats (zie PI 7: Versterking van de bestaande boshabitatkernen) zal de infiltratiecapaciteit van die landduinen verhogen. In de integrale waterbeheerplannen op stroomgebied-, bekken- en deelbekkenniveau zijn reeds verscheidene acties voorzien om de natuurlijke overstromingsdynamiek van de Grote Nete gedeeltelijk te herstellen. Belangrijke projecten van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), opgenomen in het bekkenbeheerplan (BBP) van het Netebekken, in dit verband zijn de hermeandering van de Grote Nete vanaf de watermolen van Meerhout tot de samenvloeiing met de Molse Nete (actie A15 van het BBP) en het afbakenen van een oeverzone langs de Grote Nete vanaf de samenvloeiing met de Molse Nete tot het Albertkanaal t.b.v. een vrije natuurlijke ontwikkeling (actie A77 van het BBP). In het kader van het geactualiseerd Sigmaplan zal Waterwegen en Zeekanaal (W&Z) afwaarts het Albertkanaal op verschillende plaatsen de dijken langs de Grote Nete verlagen of terugtrekken zodat de rivier bij hoge afvoeren opnieuw haar winterbedding kan innemen. Verder zal binnen het projectgebied van het Sigmaplan het waterpeil in de Grote Nete aanzienlijk opgetrokken worden via het aanleggen van drempels in de bedding. Hierdoor zullen ook de grondwatertafels binnen het projectgebied stijgen. In deelgebied 2 zullen opwaarts de Zammelse brug een 7-tal drempels aangelegd worden in de bedding van de Grote Nete. Daarnaast worden in dit deelgebied een 6-tal dijkverlagingen (bressen) voorzien.
PI 2	Verdere verbetering van de waterkwaliteit	Voor de instandhouding van de habitattypes en soorten in het valleilandschap, in de eerste plaats de Europees te beschermen vissoorten, is een verdere verbetering van de waterkwaliteit essentieel. Bij de goedkeuring van de stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas op 8 oktober 2010 werd de Grote Nete vanaf de monding van de Kleine Hoofdgracht-Balengracht tot de monding van de Grote Laak aangeduid als één van de 7 zogenaamde speerpuntgebieden waarvoor reeds in 2015 de goede toestand moet worden bereikt. Een belangrijke aanvullende maatregel om dit doel te bereiken is de aanleg van bufferstroken op akkers langsheen de waterlopen. Dit is een maatregel uit het maatregelenprogramma van de stroomgebiedbeheerplannen die op basis van vrijwilligheid en in overleg met de landbouwadministratie en de landbouwsector ingezet wordt. In het bovenlopenstelsel van de Grote Nete zetten de verschillende waterbeheerders en de VLM sterk in op deze maatregel om de afspoeling van sediment, meststoffen en herbiciden naar de waterlopen tegen te gaan. Hierdoor zal de waterkwaliteit verbeteren en zal de soms explosieve kruidgroei in de waterlopen verminderen zodat er minder geruimd moet worden. De aanleg van bufferstroken zal dus ongetwijfeld bijdragen tot het bereiken van een goede staat van instandhouding van de tot doel gestelde vissoorten en de ontwikkeling van habitatype 3260 in deze waterlopen. Woningen die ongezuiverd huishoudelijk afvalwater lozen, dienen zo snel mogelijk aangesloten te worden op de riolering of voorzien te worden van een IBA [*]. In navolging van de sanering van overstort Fazant (zie bij Kansen) zullen ook andere overstorten met een belangrijke impact op de waterkwaliteit (o.m. overstort Gewad op de Grote Nete, overstorten Borgerhoutsedijk, Slachthuisstraat en Slagmolenstraat op de Molse Nete, overstorten op de Asbeek in Leopoldsburg) gesaneerd worden. De Grote Laak werd aangeduid als één van de 8 speerpuntgebieden waarvoor tegen 2015 een belangrijke kwaliteitsverbetering gerealiseerd moet worden. Vanaf 2014 zal door Tessenderlo Chemie gekozen worden voor een fosfaatproductie zonder zoutzuur en zullen de zoutlozingen naar de Grote Laak teruggebracht worden tot één tiende van de huidige vuilvracht. Daarna kan begonnen worden aan de sanering van de zwaar verontreinigde waterbodem en oeverzone van deze waterloop. Ook de waterbodem van de Molse Nete zal gesaneerd worden. <i>[*] Individuele Behandelingsinstallatie voor Afvalwater</i>
PI 3	Herstel van de natuurlijke beekstructuur en de connectiviteit	Oeverherstel, hermeandering en het aantakken van oude meanders en zijarmen (bv. de Molenlaak) verbeteren de beekstructuur en vergroten het leefgebied voor beekprik, kleine modderkruiper en rivierdonderpad. Ook een betere uitwisseling tussen de zomer- en de winterbedding van de waterlopen vergroot de beschikbare habitatoppervlakte voor deze vissoorten. De hermeandering van de Grote Nete tussen Meerhout en de samenvloeiing met de Molse Nete door VMM en de herinrichting van de Grote Netevallei afwaarts het Albertkanaal door W&Z (zie inspanning 1) komen dus ook de visfauna ten goede. Vismigratieknelpunten vormen een obstakel voor de verdere kolonisatie van de Grote Nete en haar bovenlopen door kleine modderkruiper en rivierdonderpad. Bovendien belemmeren ze de uitbreiding van het areaal van beekprik. De aanwezige vismigratieknelpunten in het gebied dienen dus weggewerkt te worden door de verschillende waterbeheerders, te beginnen met de meest prioritaire [*] . Op de Grote Nete zijn dit onder meer de stuwen ter hoogte van het Malesbroek en het Belsbroek en de Straalmolen en de Hoolstmolen. Sommige vijvers en plassen in het Malesbroek en het Selguis zullen aangetakt worden met de Grote Nete of de Molse Nete zodat bittervoorn de mogelijkheid krijgt om nieuwe vijvers en plassen te koloniseren. Waterlooptrajecten waar tot doel gestelde vissoorten voorkomen, worden niet of slechts bij dringende noodzaak geruimd. <i>[*] Op de website www.vismigratie.be kunnen per waterloop de aanwezige vismigratieknelpunten en hun saneringsprioriteit opgevraagd worden uit de databank en getoond worden op kaart.</i>

	Inspanning	Omschrijving Inspanning
PI 4	Realisatie van een samenhangend netwerk van alluviale bossen, natte graslanden, alluviale ruigtes en moerassen in de vallei van de Grote Nete	In de vallei van de Grote Nete tussen de Overmaai en het Albertkanaal wordt via omvorming van verruigde of verboste graslanden en spontane successie een samenhangend netwerk van valleigebonden ecotopen gerealiseerd. Dit netwerk omvat zowel Europees beschermde habitats (elzenbroekbossen, voedselrijke alluviale ruigtes, mesofiele hooilanden, overgangs- en trilvenen) als regionaal belangrijke biotopen (dotterbloemgraslanden, rietlanden, moerasspirearuigtes met graslandkenmerken en wilgenstruwelen). Het halfopen karakter van de vallei wordt hierbij gevrijwaard. Het grootste deel van deze inspanning wordt gedragen door ANB of een terreinbeherende vereniging. Voor het beheer van de graslanden kan een beroep gedaan worden op plaatselijke landbouwers. Zowel ANB als terreinbeherende verenigingen kunnen hiervoor gebruiksovereenkomsten afsluiten met landbouwers. In de venige laagte van de Most zal de oppervlakte overgangs- en trilvenen aanzienlijk uitgebreid worden door omvorming van niet-habitatwaardig bos en door pitrus gedomineerde vegetaties. Achterstallig beheer van verboste en verruigde trilvenen zal weggewerkt worden. Deze inspanningen worden gedragen door ANB.
PI 5	Realisatie van een uitgestrekt moerasgebied in het Zammels Broek en het Trichelbroek als leefgebied voor roerdomp, woudaap en porseleinhoen	In het kader van het geactualiseerd Sigmaplan zal in het Zammels Broek ca. 125 ha leefgebied gecreëerd worden voor roerdomp, woudaapje en porseleinhoen. Ook in het aangrenzende Trichelbroek kan leefgebied voor deze vogelsoorten gecreëerd worden. Dit leefgebied zal bestaan uit rietlanden, grote zeggenvegetaties en open water. Hiertoe zullen de grondwaterstanden verhoogd worden via een verhoging van het bodempeil van de Grote Nete. De resterende oppervlakte zal ingericht worden als mozaïek van graslanden en ruigtes als foerageergebied voor bruine kiekendief en potentieel habitat voor kwartelkoning. De aanpassingen aan de Grote Nete die noodzakelijk zijn voor de vernatting van het gebied zullen uitgevoerd worden door W&Z.
PI 6	Uitbouw van twee kernen landduinhabitats	In dit gebied worden twee kernen landduinhabitats gerealiseerd, een grote op de Keiheuvel en een kleinere op de paraboolduin van Geel-Bel. Op de Keiheuvel zullen de versnipperde plekken duingrasland uitgebreid en met elkaar verbonden worden via het kappen en plaggen van de tussenliggende naaldhoutbestanden. Daarnaast worden sterk vergraste en verboste stukken duingrasland hersteld. De inspanningen hiervoor worden geleverd door het ANB en de bosgroep Zuiderkempen. De realisatie van de kern in Geel-Bel gebeurt door Natuurpunt in het kader van het LIFE+-project Grote Nete . In het gebied Scherpenbergen-De Hutten zullen de landduinhabitats door verschillende private eigenaars kleinschalig ontwikkeld worden als toename van bestaande relicten, als open plekken in de bosseer of als corridors.
PI 7	Versterking van de bestaande boshabitatkernen	De noodzakelijke versterking van de boshabitatkernen in dit gebied wordt in de eerste plaats gerealiseerd via omvorming van niet-habitatwaardig bos. In een aantal bossen zal deze omvorming spontaan verlopen zonder menselijk ingrijpen; elders zal de spontane opslag van inheemse boomsoorten versneld worden door het uitvoeren van dunningen of via kaalkap. De belangrijkste omvormingen zullen plaats vinden op de Keiheuvel en in de overgangszone naar de Mostdepressie (ANB en bosgroep Zuiderkempen), Scherpenbergen-De Hutten (verschillende private bouseigenaars), Geel-Bel (Natuurpunt), de Raambroekse bossen en het Prinsbos (vooral private eigenaars). Effectieve bosuitbreiding van droge boshabitats wordt voorzien in het Varenbroek (ANB) en het Goor-Asbroek (Natuurpunt). Samen met de noodzakelijke toename van de oppervlakte habitatwaardig bos, moet een belangrijke inspanning geleverd worden om de horizontale en verticale structuur van de bossen (evenwichtige soortensamenstelling en leeftijdsstructuur, open plekken, voldoende (dik) dood hout, ...) te verbeteren en door actieve bestrijding het aandeel invasieve exoten (vooral Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers) te verminderen. Te scherpe overgangen tussen bos- en open habitats dienen verzacht te worden door het dunnen van de bosranden of het voeren van een geschikt mantel-zoombeheer. Een dergelijk natuurgericht beheer wordt voorzien in de bossen beheerd door het ANB of Natuurpunt. Ook in andere openbare bossen en privé-bossen gelegen in het VEN zal op termijn door toepassing van de Criteria Duurzaam Bosbeheer de structuur verbeteren en het aandeel invasieve exoten afnemen. De bosgroep Zuiderkempen die in dit gebied actief is, zal hierin een belangrijke rol spelen.
PI 8	Verder herstel van oeverkruidgemeenschappen en schrale graslanden in de Langdonken en het Goor	Inspeland op de unieke potenties en voortbouwend op het succesrijk herstelbeheer in de periode 2000-2009, worden de oppervlaktes oeverkruidgemeenschappen en heischraal grasland (al dan niet in complex met vochtige en droge heide) in de Langdonken verder uitgebreid via het kappen en plaggen van niet-habitatwaardig bos en de herinrichting van vis- en recreatievijvers (afschuining van te steile oevers, verwijderen van opslag van houtige gewassen op de oever, afvissing, slibruiming, ...). De exoot watercrassula wordt permanent bestreden. In de Langdonken zal de actueel zeer kleine oppervlakte blauwgrasland uitgebreid worden op verschillende historische groeiplaatsen van de kensoort Spaanse ruiter. Deze inspanningen worden gerealiseerd door een terreinbeherende vereniging.
PI 9	Herinrichting van vis- en recreatievijvers in het Malesbroek, het Griesbroek, het Bels Broek, het Selguis en het Zammels Broek	Vis- en recreatievijvers dienen heringericht te worden zodat ze kunnen evolueren naar heldere van nature voedselrijke plassen met veel waterplanten, in combinatie met verlandingsvegetaties. De ingrepen omvatten het kappen van wilgenstruwelen, het afgraven van oeverwallen en het afschuinen van te steile oevers. Indien nodig wordt een slibruiming uitgevoerd en/of wordt het overtal aan bodemwoelende vissoorten afgevist.
PI 10	Afstemming van recreatief medegebruik op de ecologische waarden	Een betere recreatieve ontsluiting van natuur- en bosgebieden bevordert het draagvlak voor natuurontwikkeling. Door de realisatie van grote aaneengesloten natuurgebieden kunnen de recreatiestromen (wandelaars, fietsers, ...) beter geleid worden zodat zones met kwetsbare habitats en soorten ontzien worden. O.m. in het Goor-Asbroek, Geel-Bel, De Vennen en het Scheps wordt de verdere uitbouw van recreatieve infrastructuur voorzien. Weekendverblijven in of nabij deelgebieden met kwetsbare natuurwaarden (bv. de Langdonken en het Goor) dienen de nodige maatregelen te nemen om de rust te bewaren en het risico op waterverontreiniging en verspreiding van invasieve exoten. De intensieve recreatie op de Keiheuvel zal gezoneerd worden. De grootste recreatiedruk zal opgevangen worden in een zone buiten de SBZ die hiertoe optimaal zal ingericht worden met wandelwegen, infoborden, enz. Ook via een betere inrichting van de Pelterweg zullen de recreanten doorheen het gebied geleid worden. Via de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan zullen de zones voor verblijfsrecreatie op het zuidelijke deel van de Keiheuvel herbestemd worden naar natuurgebied of bosgebied. ANB is partner in dit proces om bebouwde percelen aan te kopen, te saneren en natuurherstel uit te voeren.

2.3 Gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering

Tijdens het overleg over de instandhoudingsdoelstellingen is een aantal gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering aangebracht door de deelnemers aan het voorafgaand overlegproces. In deze paragraaf worden deze meegegeven ter informatie. De lijst is niet limitatief noch bindend. Het is bovendien mogelijk dat deze lijst wijzigt tijdens het implementatieproces.

	Omschrijving aandachtspunten
1	Agentschap Onroerend Erfgoed Het Agentschap Ruimte en Erfgoed formuleert een driedig gebiedsgerichts aandachtspunt: 1. De in het gebied aanwezige puntrelicten dienen omwille van hun erfgoedwaarden, zowel monumentaal als landschappelijk, behouden te blijven. 2. Het wegwerken van vismigriatieknelpunten mag het goed functioneren van de beschermde watermolens niet in de weg staan. 3. De voorgestelde bosuitbreidingen binnen de ankerplaats 'Grote Netevallei te Balen met de Most' moeten voldoende rekening houden met het kleinschalige landbouwgebied (smalle perceelstructuur, talrijke kleine landschapselementen, waterlopen, ...). De esthetische, historische en ruimtelijk-structurerende waarden van de ankerplaats mogen hierdoor niet in het gedrang worden gebracht. Ook voor het kasteeldomein ‘De Most’ zal een benadering die rekening houdt met de aanwezige erfgoedwaarden, noodzakelijk zijn. (Bron: S-IHD rapport)
2	Sector economie De sector Economie stelt dat sommige kwaliteitsdoelen (bij HT 3260 en 7140) voor totaal fosfor lager zijn dan de aantoonbaarheidsgrens en bepalingsgrens (cfr . BS dd. 31.10.2011 ' Technische specificaties voor de chemische analyse van (fysisch)chemische parameters en de beoordeling van de analyseresultaten in functie van de monitoring van de watertoestand krachtens richtlijn 200/60/EG van het Europees parlement en de raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van de communautaire maatregelen betreffende wa-terbeleid. (Bron: S-IHD rapport)
3	Sector bos / Gemeente Balen De sector bos en de gemeente Geel vinden het aangewezen om voor eventuele bijkomende ontbossingen een participatief proces op te starten om zo begrip en draagvlakvorming te krijgen. De reacties op de recente ontbossingen in Geel-Bel tonen hiervan de relevantie aan. (Bron: S-IHD rapport)
4	Gemeente Balen De gemeente Balen vraagt dat het water dat via de tappunten op de Kempense kanalen het grondgebied instroomt, voldoende afgevoerd wordt. (Bron: S-IHD rapport)
5	Gemeente Balen De gemeente Balen vraagt om op en rond de Keiheuvel een zo groot mogelijk gebied toegankelijk te maken voor recreatie, vooral de zone tussen de Gerheide/Kapelstraat en de Pelterweg. Vermits het hier gaat over gronden in eigendom van de gemeente, wil zij die ook volledig ter beschikking stellen voor recreatief medegebruik. Als dat niet kan, lijkt het de gemeente logisch dat zij elders gronden ter beschikking krijgt waar recreatie wel mogelijk is. (Bron: S-IHD rapport)
6	Sector landbouw De sector landbouw stelt dat de in het Sigmaplan beoogde grondwaterstanden geen invloed mogen hebben op de gronden buiten het Sigmagebied, ook niet op gronden binnen SBZ. Indien dit toch gebeurt, moeten hier maatregelen worden getroffen om de waterstand te laten zakken en moeten er vergoedingen worden voorzien voor de geleden schade. (Bron: S-IHD rapport)
7	Sector landbouw De aanleg van bufferstroken op landbouwpercelen langs waterlopen kan enkel gebeuren op vrijwillige basis via het afsluiten van beheersovereenkomsten. De dienst Waterbeleid van de provincie Antwerpen heeft recent een brochure opgemaakt waarin de verschillende vergoedingen die er bestaan voor de vrijwillige aanleg van bufferstroken zijn samengebracht. Indien dit niet blijkt aan te slaan, mag de vrijwilligheid niet omgezet worden in een verplichting. (Bron: S-IHD rapport)

	Omschrijving aandachtspunten
8	Departement LV Knelpunt verzuring, eutrofiëring in de Grote Netevallei: het Beleidsdomein landbouw en Visserij formuleert een aandachtspunt bij de geformuleerde mogelijke oplossing om extensivering op te leggen in de valleigebieden en de infiltratiegebieden die vermoedelijk gelegen zijn in (intensief)landbouwgebied en buiten SBZ.Het Beleidsdomein Landbouw en Visserij vraagt eerst een grondig onderzoek naar de effectieve knelpunten, naar de mate waarin het huidige reguliere (mest)beleid deze zal remediëren, om dan in overleg eventuele verdere nodige maatregelen te onderzoeken.Het Beleidsdomein Landbouw en Visserij vraagt ook om zoveel mogelijk in te zetten op vrijwillige maatregelen (naast aandacht voor handhaving van geldende wettelijke bepalingen). Het DLV vraagt om het zoveel mogelijk inzetten op vrijwillige maatregelen in de tekst op te nemen. (Bron: S-IHD rapport)
9	Sector landbouw / Departement LV / Gemeente Balen De sector landbouw, het beleidsdomein Landbouw en Visserij en de gemeente Balen vragen om voor het verondiepen of omleggen van drainagegrachten een gefundeerde argumentatie voor te leggen en na te kijken of deze grachten effectief geen ontwaterende functie meer hebben, ook niet voor percelen die verder van de Grote Nete verwijderd liggen, zodat aangrenzende en achterliggende landbouwpercelen geen hinder ondervinden door verminderde waterafvoer en vernatting. (Bron: S-IHD rapport)
10	Departement LV Het Beleidsdomein Landbouw en Visserij vraagt om in deelgebied 2 de volledige uitvoering van het Sigmaplan voor de Grote Nete af te wachten alvorens aanpassingen door te voeren die extra vernatting teweeg dienen te brengen en die mogelijks impact hebben op landbouw. Alvorens bijkomende maatregelen voor vernatting ten uitvoer te brengen zoals dempen, bodemverhoging, plaatsen van stuwtjes enz. dienen in deelgebied 2 eerst de effecten van de Sigma-maatregelen duidelijk te zijn op het terrein. (Bron: S-IHD rapport)
11	Sector landbouw Extensivering van het landbouwgebruik kan volgens de sector landbouw enkel op basis van vrijwilligheid. Hier dient ook een gepaste vergoeding tegenover te staan. Een landbouwbedrijf is immers een onderneming die economisch moet kunnen overleven en een extensief landgebruik zonder enige vorm van vergoeding is niet rendabel. (Bron: S-IHD rapport)
12	Sector landbouw Het voorstel om het drainagegrachtenstelsel aan te passen mag geen negatief effect hebben op de ontwatering van de aanwezige en achterliggende landbouwpercelen. Indien dit wel zo is verliest de betrokken landbouwer zijn toeslagrechten op deze grond wat een zwaar economisch verlies betekent. Het is dus van groot belang om de impact op voorhand goed te moduleren en na te gaan of de wijzigingen effectief bijdragen tot het bereiken van de doelstellingen. (Bron: S-IHD rapport)
13	Sector landbouw De sector landbouw stelt dat het beperken van kruidruiming in het bovenlopenstelsel van de Grote Nete geen nefaste gevolgen mag hebben naar vernatting van omliggende landbouwpercelen. (Bron: S-IHD rapport)
14	Departement LV Het Beleidsdomein Landbouw en Visserij wenst aan te halen dat de deelgebieden 1,2 en 4 net deze gebieden zijn binnen dit SBZ-H met het grootste aandeel landbouw, respectievelijk 631ha, 144ha en 233ha.Deelgebied 1 is voor ongeveer 1/3 in landbouwgebruik, deelgebieden 2 en 4 voor ongeveer ¼. Er is een aanzienlijke impact van de IHD op een aantal landbouwbedrijven, zowel op bedrijven met hun bedrijfszetel binnen SBZ-H als bedrijven met hun huiskavel binnen SBZ-H. Daarnaast zijn er zeer veel bedrijven die een groot deel van hun areaal hebben liggen binnen deze SBZ-H gebieden. Het Beleidsdomein Landbouw en Visserij vraagt om deze bedrijven maximaal te vrijwaren bij de invulling van de oppervlakte doelstellingen en om rekening te houden met de haalbaarheid en betaalbaarheid van maatregelen in functie van het behalen van de milieukwaliteitseisen voor de aanwezige landbouwbedrijven. (Bron: S-IHD rapport)
15	Sector jacht De sector jacht stelt dat de tot doel gestelde vernatting van de Grote Netevallei een negatieve invloed heeft op de wildstand. Hazen verdwijnen want die liggen niet graag in het water, nesten van bodembroeders lopen constant onder water en zelfs reeën verhuizen omdat ze niet meer droog kunnen liggen en honderden bomen afsterven door de te hoge waterstand. Ook de kleine zoogdieren zoals muizen en mollen die dikwijls noodzakelijk zijn voor de uilensoorten en andere roofvogels verdwijnen. (Bron: S-IHD rapport)
16	Sector landbouw In het gebied zijn vier vergunde grondwaterwinningen gekoppeld aan landbouw aanwezig. De landbouwsector vraagt om rekening te houden met het zeer beperkte debiet van deze winningen. Wij wensen ook een studie die de impact van deze winningen aantoont indien men beweert dat hier negatieve invloeden uit voortvloeien naar het behalen van de IHD toe. Er dient ook rekening gehouden te worden met het feit dat het gewonnen water gedeeltelijk voor irrigatie gebruikt wordt en dus opnieuw ter beschikking komt van de bodem. (Bron: S-IHD rapport)

	Omschrijving aandachtspunten
17	Sector bos De sector bos vraagt een compensatie indien de economische functie van private bossen te leiden heeft van de IHD. Indien bv. door vernatting de bomen afsterven of exploitatie zeer moeilijk en kostelijk wordt, dan is het correct dat de eigenaar hiervoor een compensatie krijgt. Bovendien stelt de sector dat een lokale verhoging en verharding van de weg met COPRO-gekeurd materiaal niet onmiddellijk een negatieve invloed dient te hebben op de vegetatie. Integendeel, op deze wijze kan men overgaan tot kleinschalige brandhoutexploitaties van inheems loofhout en hoeft de eigenaar geen populier meer aan te planten. (Bron: S-IHD rapport)
18	Sector landbouw In een gebied met actueel landbouwgebruik dient maximaal te worden ingezet op het behoud van de landbouwactiviteit zonder teeltbeperking en met een economisch leefbaar bemestingsregime. De landbouwer zal uit zichzelf kiezen voor grasland wanneer dit de beste optie is. Het is echter problematisch dat wanneer een landbouwer zijn grasland niet tijdig scheurt, hier een beperking permanent grasland op komt waardoor de landbouwer in kwestie gebonden blijft aan een vast areaal grasland hetgeen zijn bedrijfsvoering beperkt in kader van teeltrotatie. Het areaal grasland blijft immers behouden, ook al koopt de landbouwer elders gronden aan en verkoopt hij de graslanden langs de Grote Nete. Hier dient een oplossing voor gevonden te worden binnen het wetgevend kader alvorens landbouwers akkoord kunnen gaan met een permanent gebruik als grasland. Daarnaast wensen wij erop te wijzen dat doelen voor open habitattypes voornamelijk in agrarisch gebied worden gelegd. Het spreekt voor zich dat agrarisch gebied open is, maar de impact van de maatregelen op de aanwezige landbouw en de haalbaarheid van de doelen moet afgewogen worden. Daarnaast moet bekeken worden wat de kosten zijn voor het behalen van de minimale milieukwaliteitseisen. (Bron: S-IHD rapport)
19	Sector jacht De jachtsector staat positief tegenover de Natura 2000-doelstellingen omdat deze in de lijn liggen van de wildbeheerdoelstellingen. De sector vindt dat de toelating van jacht op ANB-domeinen een toegevoegde waarde aan de IHD's zou kunnen leveren. (Bron: S-IHD rapport)
20	Sector eigenaars De aankoopperimeters, zoals beschreven in de kansen van hoofdstuk 7, zijn volgens de sector niet objectief en de vraag is of dergelijke afspraken wettelijk kunnen. In de afspraken waarvan sprake in kans 6 wordt géén rekening gehouden met de andere sectoren, die dus uitgesloten worden van dit continuüm. (Bron: S-IHD rapport)
21	Sector eigenaars De sector Eigenaars stelt dat private eigenaars of WBE's vaak hetzelfde beheer willen doen als het ANB of terreinbeherende verenigingen. De sector vraagt dan ook dat het ANB enkel nog terreinen zou aankopen waar de private sector het beheer niet kan of wil doen (bv. voor moeilijk te realiseren habitattypes). Vervollediging van een domein van ANB of TBV is volgens de sector geen gegronde argumentatie voor verwerving. (Bron: S-IHD rapport)

3 Openstaande taakstelling

De in dit hoofdstuk beschreven oppervlaktebalans op SBZ niveau werd als taakstelling vastgesteld in het S-IHD-besluit voor deze SBZ. Op basis hiervan is een indicatieve verdeling van de doeloppervlaktes over de verschillende deelgebieden gebeurd via een modelmatige berekening. In paragraaf 3.1 wordt per aangewezen habitattype in deze SBZ het overzicht gegeven van de totale oppervlakte doelen, de oppervlakte actueel habitat en het openstaand saldo aan te realiseren habitat (door omvorming vanuit bestaande andere natuur of door uitbreiding op plaatsen die nu niet ingenomen zijn door natuur). In de volgende managementplannen zal dit overzicht geactualiseerd worden met een stand van zaken en het openstaand saldo. Voor de soorten wordt geen oppervlaktebalans weergegeven. Gezien de complexe koppeling van de populatiedoelen aan habitats, regionaal belangrijke biotopen en andere vegetatietypes is het momenteel niet mogelijk om voor soorten een betekenisvolle openstaande taakstelling met oppervlaktebalans op te geven. In 3.2 wordt de taakstelling voor de soorten kort voorgesteld; voor een meer gedetailleerde beschrijving verwijzen we naar Bijlage 2 bij het IHD-besluit. De geactualiseerde openstaande taakstelling wordt in een latere fase van de managementplannen weergegeven.

In hoofdstuk 6. Richtkaart wordt indicatief de actuele ligging van de habitats en de indicatieve verdeling van de doelen over de verschillende deelgebieden weergegeven. De verdeling van deze doelen over de verschillende deelgebieden maakt deel uit van het overleg met de betrokken actoren in het overlegplatform voor deze SBZ. De verdeling kan naar aanleiding daarvan in een volgende versie van het managementplan aangepast worden.

3.1 Habitats

Habitat code	Besluit Vlaamse regering		Openstaande taakstelling
	Opp. totaal doel (ha)	Opp. actueel (ha)	Opp. uitbreiding en omvorming (ha)
2310_2330	150.00	60.00	90.00
3130-7140	28.00	18.00	10.00
3150-7140	55.00	55.00	0.00
3260 (km*) **	0.00	0.00	0.00
4010_7150	10.00	2.00	8.00
4030	8.00	8.00	0.00
6230	31.00	8.00	23.00
6410	2.00	0.02	1.98
6430	112.00	112.00	0.00
6510	39.00	9.00	30.00
7140	43.00	25.00	18.00
9120	241.00	143.00	98.00
9160	16.00	16.00	0.00
9190	117.00	24.00	93.00
91E0	542.00	260.00	282.00

Opmerkingen
* In voorkomend geval kan de eenheid afwijken van [ha]. Bij de habitatcode wordt in dat geval aangegeven welke eenheid van toepassing is.
** Voor dit habitattype werd in het aanwijzingsbesluit geen oppervlakte doel opgegeven, wel een kwaliteitsdoel.

3.2 Soorten

Soort	Doel
Beekprik	uitbreiding
Bittervoorn	uitbreiding
Blauwborst	uitbreiding
Bruine kiekendief	uitbreiding
Drijvende waterweegbree	uitbreiding
Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger	behoud
Ijsvogel	uitbreiding
Kamsalamander	uitbreiding
Kleine dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Meervleermuis	behoud
Kwartelkoning	uitbreiding
Poelkikker	uitbreiding
Porseleinhoen	uitbreiding
Rivierdonderpad, Kleine modderkruiper	uitbreiding
Roerdomp	uitbreiding
Wespendief	behoud
Woudaap	uitbreiding
Zwarte specht	behoud

4 Overzicht van de prioritaire inspanningen

Voor het realiseren van de taakstelling (zie hoofdstuk 2) zijn door de Vlaamse regering een aantal prioritaire inspanningen gedefinieerd. De prioritaire inspanningen beschrijven de verschillende acties die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de taakstelling. De planning van deze acties hangt onder andere af van de beschikbare budgetten, de maatschappelijke context en de aanwezige kennis. Een aantal acties moeten echter prioritair gerealiseerd worden binnen de planperiode van het Vlaamse Natura 2000 programma 2014-2020 om:

- de verdere achteruitgang van habitattypes of soorten te stoppen of te vermijden (prioriteit stand still);
- de Vlaamse taakstelling 2020 te realiseren (prioriteit 2020).

Door de Vlaamse regering zijn in het S-IHD-besluit de prioritaire inspanningen bepaald waarbinnen één of meerdere prioritaire actie(s) moeten worden uitgewerkt en gerealiseerd in deze SBZ. Het nader omschrijven van de acties gebeurt in overleg met alle betrokkenen binnen het overlegplatform tegen begin 2015 voor vastlegging in een nieuwe versie van het managementplan. Bijzondere aandacht zal hierbij gegeven worden aan die acties die binnen de planperiode 2015-2020 uitgevoerd moeten worden. Vanaf 2019 kunnen immers de nodige verplichtende maatregelen opgelegd worden indien blijkt dat prioritaire acties anders niet gerealiseerd worden binnen deze planperiode.

In paragraaf 4.1 is het overzicht van de prioritaire inspanningen weergegeven en de prioriteit m.b.t. de planperiode 2014-2020. In de volgende managementplannen zal dit overzicht aangevuld worden met een overzicht van de acties die vallen binnen deze verschillende inspanningen en van hun status.
In hoofdstuk 6. Richtkaart wordt een ruimtelijk overzicht van de verdeling van de prioritaire inspanningen over de verschillende deelgebieden weergegeven.

4.1 Inspanningsmatrix

Gezien er nog geen vastgestelde actielijst is, worden in deze versie van het managementplan enkel de prioritaire inspanningen zoals vastgesteld in het S-IHD-besluit weergegeven. Zodra de actielijst is vastgesteld, wordt deze in een volgende versie van het managementplan aan de inspanningsmatrix toegevoegd.

	Prioritaire inspanning cfr. Besluit Vlaamse regering	Prioriteit
PI 1	Herstel van de natuurlijke hydrologie in de vallei van de Grote Nete en haar infiltratiegebieden	Standstill
PI 2	Verdere verbetering van de waterkwaliteit	Standstill
PI 3	Herstel van de natuurlijke beekstructuur en de connectiviteit	2050
PI 4	Realisatie van een samenhangend netwerk van alluviale bossen, natte graslanden, alluviale ruigtes en moerassen in de vallei van de Grote Nete	Standstill
PI 5	Realisatie van een uitgestrekt moerasgebied in het Zammels Broek en het Trichelbroek als leefgebied voor roerdomp, woudaap en porseleinhoen	2050
PI 6	Uitbouw van twee kernen landduinhabitats	Standstill
PI 7	Versterking van de bestaande boshabitatkernen	2050
PI 8	Verder herstel van oeverkruidgemeenschappen en schrale graslanden in de Langdonken en het Goor	Standstill
PI 9	Herinrichting van vis- en recreatievijvers in het Malesbroek, het Griesbroek, het Bels Broek, het Selguis en het Zammels Broek	2050
PI 10	Afstemming van recreatief medegebruik op de ecologische waarden	2050

5 Taakstelling inzake de verbetering van het natuurlijk milieu

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke milieucondities vereist zijn voor het bereiken van de gunstige staat van instandhouding voor de aangewezen habitats en soorten. Bij de opmaak van dit MP 1.0 was een gebiedsgerichte invulling niet mogelijk. Informatie over de vereiste milieuomstandigheden voor het bereiken van de gunstige staat van instandhouding van de habitats en soorten zijn te vinden in de publicatie "Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de Natura 2000 habitattypen", gepubliceerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) met als referentie T'Jollyn et al., 2009 en te consulteren op [www.inbo.be/natura 2000](http://www.inbo.be/natura2000).

6 Richtkaart

De richtkaart is een belangrijk ruimtelijke afwegingskader voor plannen, projecten, instrumenten... Het geeft in de eerste plaatst een synthese van de stand van zaken op het terrein en zoals gepland. Een natuurdoel is immers pas 'geplaatst', wanneer inrichting en beheer van het betrokken perceel afgesproken zijn in een natuurbeheerplan, of één van de gelijkwaardige plannen die er mee gelijkgesteld kunnen worden. In hoofdstuk 3 is een overzicht gegeven van de geplande doelen in natuurbeheerplannen of gelijkaardige plannen. Zolang een deel van de taakstelling niet is opgenomen, bevat de richtkaart daarnaast een ecologisch geschikte zoekzone die ruim genoeg is om via vrijwilligheid en socio-economische afwegingen te zoeken naar een optimale plaatsing van de resterende doelen en daartoe gevrijwaard wordt. De bepaling van deze zoekzone gebeurt op Vlaams niveau aan de hand van de actuele en natuurlijke potentiekaarten, rekening houdend met de oppervlakte waarvoor reeds garanties zijn op een correct beheer via een geïntegreerd beheerplan of een gelijkaardig instrument en socio-economische belangen. Dit gebeurt door middel van een geobjectiverde, modelmatige berekening. Naarmate bijkomende doelen worden 'geplaatst', door natuurbeheerplannen of gelijkwaardig instrumenten of in voorkomend geval, via verplichtingen, zal ook de omvang van de zoekzone(s) afnemen. De opmaak van de zoekzone(s) vormt dus het semiautomatische resultaat van de afspraken die gemaakt zijn over het onder correct beheer brengen van terreinen.

De richtkaart is in dit Managementplan 1.0 nog onvolledig omdat de benodigde data nog in opbouw of overleg zijn. Hieronder wordt per voorzien onderdeel aangegeven in welke mate het ingevuld is in deze planversie.

6.1 Situering actuele habitats

De situering van de actuele habitats is indicatief opgenomen in kaarten 1 en 2.

6.2 Situering vegetaties als leefgebied voor Europees te beschermen soorten

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

6.3 Aanwezigheid van habitattypische soorten

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

6.4 Ruimtelijke verdeling van de instandhoudingsdoelstellingen

De ruimtelijke verdeling van de oppervlakte-doelstellingen voor de verschillende habitattypes in dit SBZ zijn opgenomen in kaart 1.

6.5 Ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen

De ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen is weergegeven in kaart 2. De codes verwijzen naar de tabel in paragraaf 4.1.

6.6 Situering van de gebieden beheerd met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

6.7 Zoekzones

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

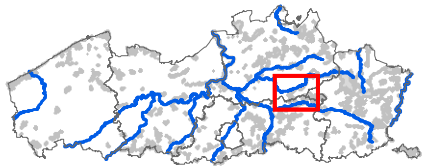
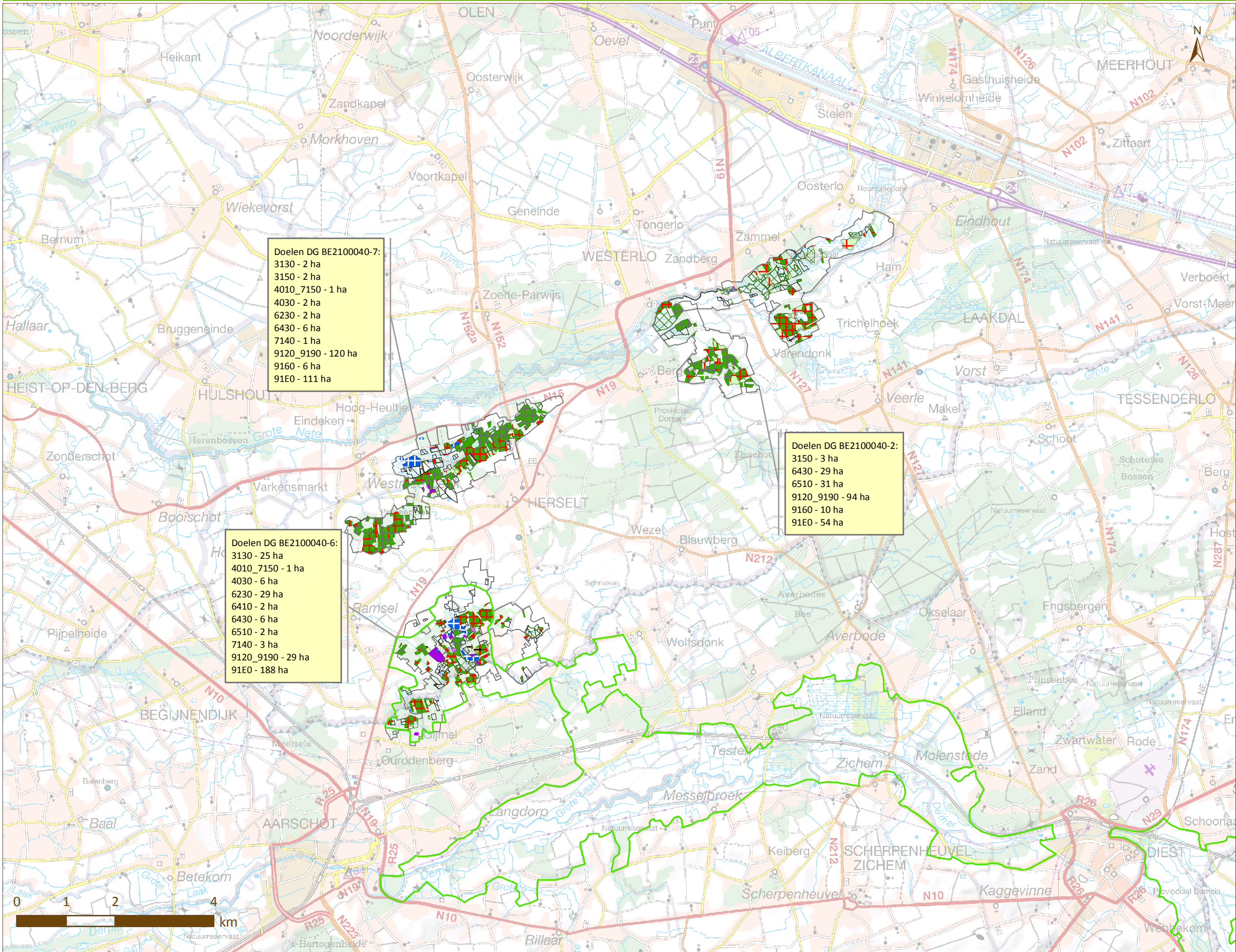
6.8 Actiegebieden voor de verbetering van het leefmilieu

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

Kaartenlijst

Kaart 1. Situering van de actuele habitats (indicatief) en de ruimtelijke verdeling van de oppervlakte-doelstellingen voor de verschillende habitattypes.

Kaart 2. Situering van de actuele habitats (indicatief) en de ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen. De codes verwijzen naar de tabel in paragraaf 4.1.

Habitat Natura 2000

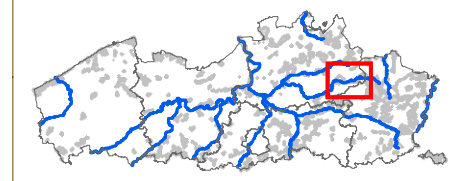
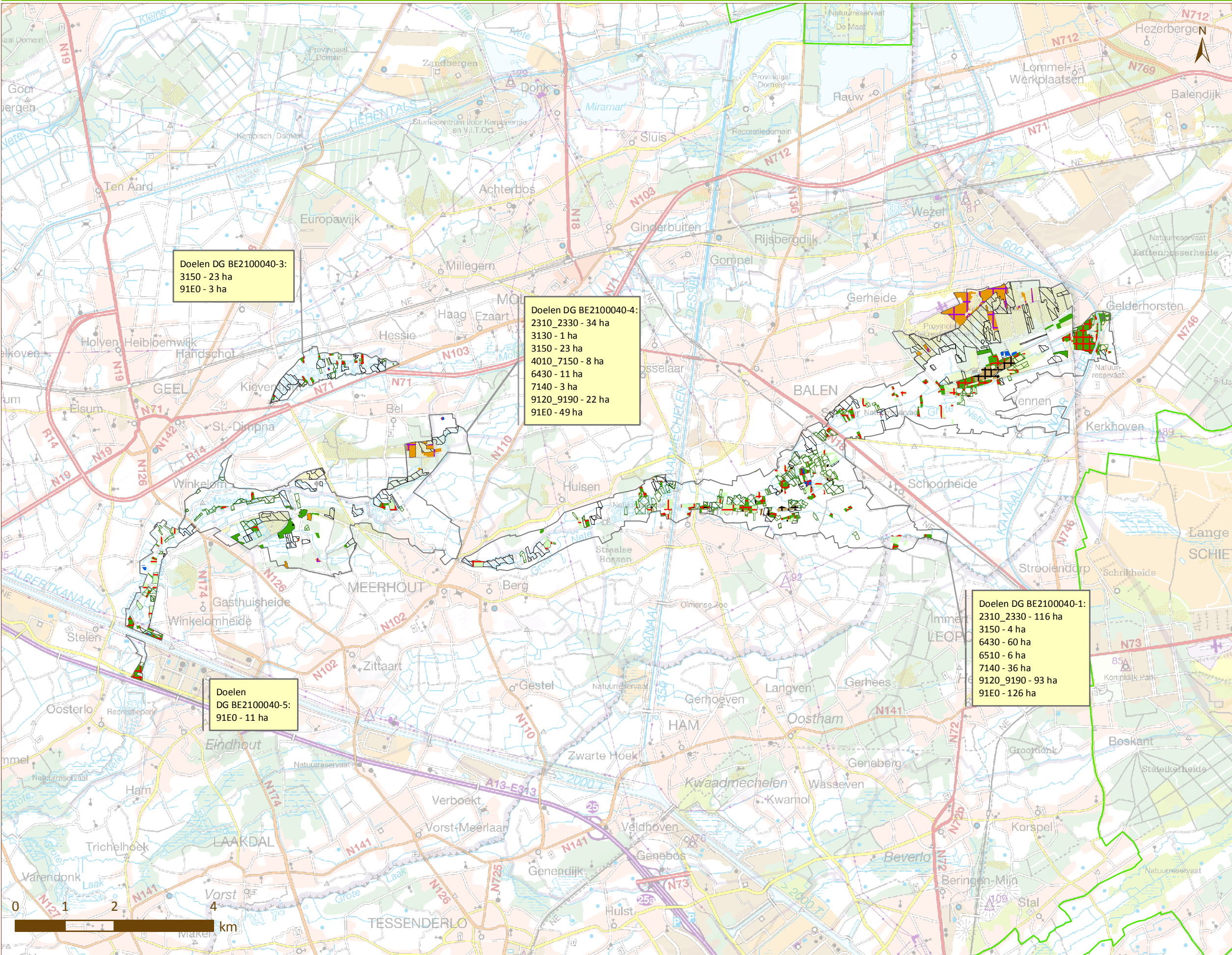
- 3130
- 3150
- 4010
- 4030
- 6230
- 6430
- 6510
- 7140
- 9120
- 9160
- 9190
- 91E0
- Actueel Habitat - RBB
- Deels habitat
- SBZ-H
- SBZ-V

Voor habitattypen 3260 is geen toewijzing aan deelgebieden gebeurd.

Indicatieve situering van de actuele habitats en de verdeling van de doelen per deelgebied

Vlaanderen
is natuur

- Habitat Natura 2000**
- 2310
 - 2330
 - 3130
 - 3150
 - 6430
 - 6510
 - 7140
 - 9120
 - 9190
 - 91E0
 - Actueel Habitat - RBB
 - Deels habitat
 - SBZ-H
 - SBZ-V

Doelen DG BE2100040-3:
3150 - 23 ha
91E0 - 3 ha

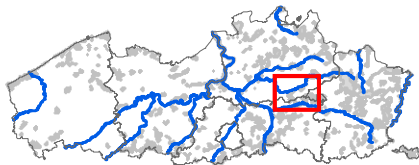
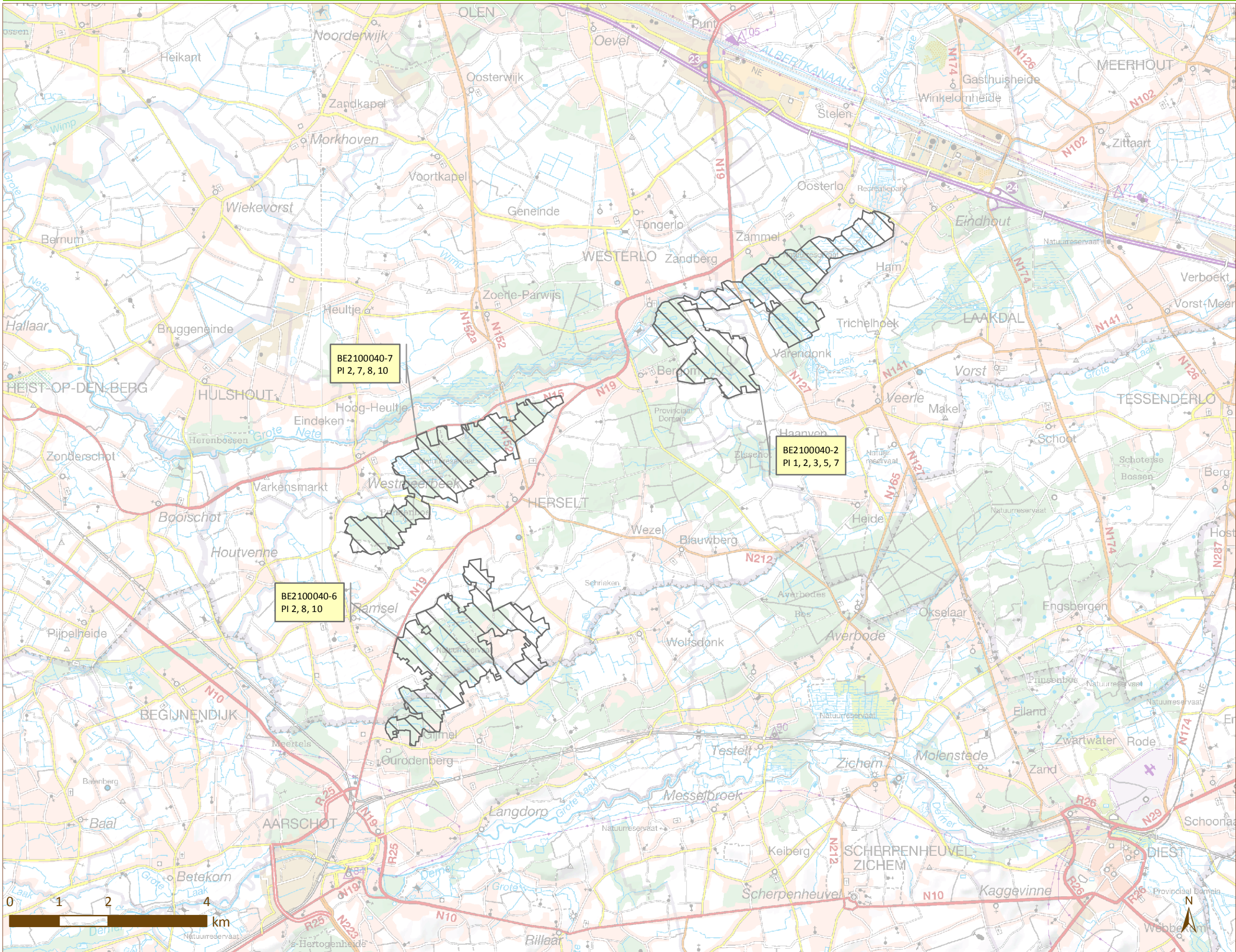
Doelen DG BE2100040-4:
2310_2330 - 34 ha
3130 - 1 ha
3150 - 23 ha
4010_7150 - 8 ha
6430 - 11 ha
7140 - 3 ha
9120_9190 - 22 ha
91E0 - 49 ha

Doelen
DG BE2100040-5:
91E0 - 11 ha

Doelen DG BE2100040-1:
2310_2330 - 116 ha
3150 - 4 ha
6430 - 60 ha
6510 - 6 ha
7140 - 36 ha
9120_9190 - 93 ha
91E0 - 126 ha

Voor habitattypen 3260 is geen toewijzing aan deelgebieden gebeurd.

Indicatieve situering van de actuele habitats en de verdeling van de doelen per deelgebied

Legende

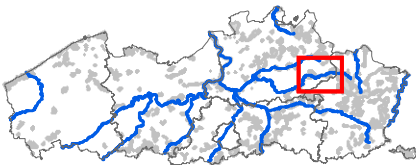
SBZ-H

Voor de omschrijving van de prioritaire inspanningen wordt verwezen naar hoofdstuk 2.2

Overzicht van de prioritaire inspanningen per deelgebied

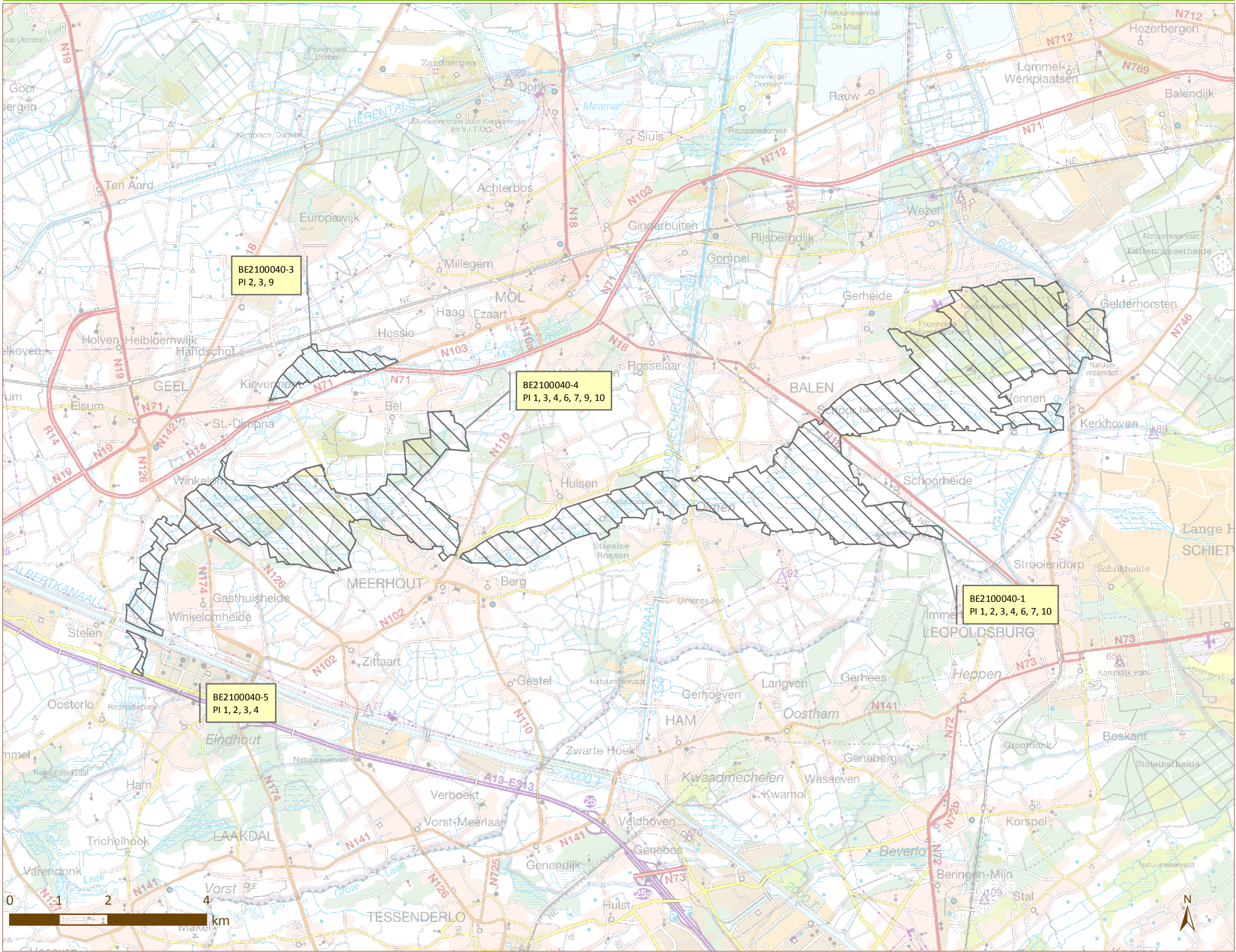

Vlaanderen
is natuur

Legende

 SBZ-H

Voor de omschrijving van de prioritaire inspanningen wordt verwezen naar hoofdstuk 2.2

Overzicht van de prioritaire inspanningen per deelgebied

Vlaanderen
is natuur

7 Gebiedsgerichte toepassing van het globaal afwegingskader Natura 2000

Het Vlaams Natura 2000-programma bevat een globaal afwegingskader, met daarin:

- een onderlinge afweging van de ecologische vereisten van zowel de Europees te beschermen habitattypes, van de Europees te beschermen soorten als van de soorten die typisch zijn voor een Europees te beschermen habitat;
- een afweging voor soorten van regionaal belang van de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen voor boshabitats ten aanzien van ecologische vereisten voor vogelsoorten die karakteristiek zijn of vaak voorkomen in grotere, open en natuurkwaliteitsvolle weilandcomplexen.

In dit hoofdstuk moet worden aangegeven op welke wijze bij de realisatie van de taakstelling dit afwegingskader toegepast werd of zal worden.

De informatie over de uitvoering van het globaal afwegingskader voor deze SBZ wordt toegevoegd vanaf de volgende versie van het managementplan. Het Vlaams Natura 2000-programma, waar het globaal afwegingskader Natura 2000 deel van uitmaakt, bestaat immers nog niet bij de opmaak van dit Managementplan 1.0. Bovendien ontbreken in deze planversie belangrijke elementen die relevant zijn voor de beschrijving van de uitvoering van het globaal afwegingskader, zoals de ruimtelijke configuratie van de gebieden beheerd met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en de zoekzones.